

Український державний університет залізничного транспорту

Кафедра Фінанси, облік і аудит

УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВОЮ
БЕЗПЕКОЮ ПРОМИСЛОВОГО ПІДПРИЄМСТВА

Пояснювальна записка і розрахунки
до дипломної роботи

МРЕ.255.02.04 ПЗ

Виконала:

студентка групи: 211-ФС-321

спеціальності 072«Фінанси, банківська
справа та страхування» (роботу виконано
самостійно, відповідно до принципів
академічної доброчесності)

Шандер Ю.В.

Керівник: доцент, канд. екон.наук

Єрмоленко О.А.

Рецензент: професор, д-р екон. наук

Овчиннікова В.О.

2022

Український державний університет залізничного транспорту

Факультет економічний

Кафедра управління державними і корпоративними фінансами

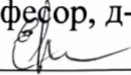
Освітній рівень: магістр

Спеціальність: 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»

Освітня програма «Управління фінансами, банківська справа та страхування»

ЗАТВЕРДЖУЮ

в.о. завідувачка кафедри,
професор, д-р екон. наук

 О.Г.Кірдіна
«30 » травня 2022 року

ЗАВДАННЯ НА ДИПЛОМНУ РОБОТУ

Шандер Юлії Валеріївни

1 Тема «Управління фінансовою безпекою промислового підприємства»
Керівник Єрмоленко Олексій Анатолійович, канд. екон. наук, доцент
затверджені розпорядженням по економічному факультету
від «03» жовтня 2022 року №62/22з

2 Строк подання студентом закінченої роботи «15» грудня 2022 року.

3 Вихідні дані: підібрати законодавчі акти і нормативні документи з теми дипломної роботи; вивчити і узагальнити монографічну, наукову, навчальну літературу щодо теми дипломної роботи; ознайомитися і підібрати сучасні публікації з теми роботи в наукових журналах й інших періодичних виданнях; зібрати, узагальнити, проаналізувати фінансову, статистичну й іншу необхідну економічну інформацію об'єкта дослідження

4 Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити) теоретичні підходи до визначення категорії «Фінансова безпека підприємства», сутність основних підходів до визначення рівня фінансової безпеки підприємства, механізм управління фінансової безпеки підприємства, загальна характеристика підприємства та аналіз його фінансового стану, технологія оцінювання рівню фінансової безпеки підприємства, аналіз рівня фінансової

безпеки ТОВ «ВІНК», застосування факторного аналізу для визначення напрямів удосконалення організації фінансової безпеки підприємства, узагальнення заходів із підвищення рівня фінансової безпеки підприємства

5 Перелік графічного матеріалу: рівні фінансової безпеки підприємства, сукупність поглядів щодо визначення поняття фінансової безпеки, фактори, що впливають на фінансову безпеку підприємств, алгоритм оцінки стану фінансової безпеки підприємства в межах індикаторного підходу, механізм забезпечення фінансової безпеки підприємства, механізм оптимізації фінансової безпеки підприємства, динаміка нерозподіленого прибутку, динаміка структури активів і пасивів, система індикаторів фінансової безпеки підприємства, вплив факторних показників моделі «Du Pont» на динаміку рентабельності власного капіталу, заходи оптимізації факторів, що впливають на рівень фінансової безпеки підприємства, система заходів з підвищення рівня фінансової безпеки підприємства.

6 Дата видачі завдання «30» травня 2022 року

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

Назва етапів	Стан виконання етапів	Примітка
Вибір теми та її затвердження	27.05. -05.06.22	
Підбір літератури та статистичних матеріалів	06.06.-14.06.22	
Консультація з керівником щодо організації роботи	15.06.-30.06.22	
Огляд джерел інформації	01.07.-31.07.22	
Написання чернетки першого розділу дипломної роботи	01.09.-30.09.22	
Аналітична обробка інформації та написання чернетки другого розділу роботи	01.10.-31.10.22	
Обробка матеріалу для написання аналітичних розрахунків третього розділу роботи	01.11.-30.11.22	
Перед захист на кафедрі. Кінцеве оформлення роботи	15.12.22	

Студент

Шандер Ю.В.

Керівник

Єрмоленко О.А.

Вступ	6
1 Теоретичні основи управління фінансовою безпекою підприємства	8
1.1 Місце фінансової безпеки в ієрархічній структурі економічної безпеки підприємства	8
1.2 Сутність основних підходів до визначення рівня фінансової безпеки підприємства	14
1.3 Механізм управління фінансовою безпекою підприємства	18
Висновки до першого розділу	24
2 Аналіз рівня фінансової безпеки підприємства ТОВ «ВІНК»	29
2.1 Характеристика та аналіз фінансового стану підприємства	29
2.2 Оцінювання рівня фінансової безпеки підприємства	36
2.3 Аналіз рівня фінансової безпеки підприємства на основі індикаторного методу	45
Висновки до другого розділу	51
3 Удосконалення системи управління фінансової безпеки підприємства	56
3.1 Застосування факторного аналізу для визначення напрямів удосконалення процесу управління фінансовою безпекою підприємства	56
3.2 Узагальнення заходів із підвищення рівня фінансової безпеки підприємства	61

					МРЕ.255.02.04 НЗ			
Зм.	Арк.	№ док.	Підпис	Дата	Управління фінансовою безпекою промислового підприємства	Літера	Аркуші	Аркушів
Розроб.		Шандер Ю.В.				І	І	4
Перев.		Срмоленко ОА						
Н.контр.		Тройнікова ОМ				УкрДУЗТ		
Затверд.		Кірдіна О.Г.						

Висновки до третього розділу	68
Висновки	73
Список використаних джерел	78
Додаток А - Агрегований баланс ТОВ «ВІНК» за 2018-2021 рр.	83

Вступ

Перехід до ринкових відносин посилює конкуренцію та ускладнює умови господарювання. В умовах нестабільного зовнішнього середовища підприємства потребують адаптивної системи фінансової безпеки, яка дозволяє своєчасно виявляти загрози, підтримувати платоспроможність і зберігати потенціал для розвитку.

Актуальність дослідження визначається необхідністю систематизації підходів до фінансової безпеки підприємства та обґрунтування заходів із її зміцнення в умовах економічних трансформацій.

У працях О. Ареф'євої [3], О. Барановського [6], І. Бланка [11], О. Василика [14], К. Горячевої [22] та інших дослідників [29; 51; 59] досліджено теоретичні і методичні аспекти фінансової безпеки.

Економічна безпека є передумовою стабільної діяльності підприємства та досягнення стратегічних цілей. Її рівень залежить від здатності керівництва вчасно виявляти загрози та обмежувати негативний вплив зовнішніх і внутрішніх чинників.

Методичні труднощі в оцінюванні фінансової безпеки пов'язані з відсутністю єдиного підходу до вибору показників, їхніх порогових значень і тлумачення результатів.

Мета дослідження – обґрунтувати індикатори фінансової безпеки та визначити напрями її удосконалення на прикладі розрахункової моделі ТОВ «ВІНК».

Для цього необхідно вирішити низку завдань:

- дослідити різні підходи до розуміння сутності фінансової безпеки підприємства;
- проаналізувати існуючі методики визначення рівня фінансової безпеки;
- розглянути індикатори фінансової безпеки;
- проаналізувати фінансовий стан ТОВ «ВІНК»;
- визначити рівень фінансової безпеки ТОВ «ВІНК»;

- застосувати математичні методи і моделі для оптимізації цього рівня;
- сформулювати перелік заходів для підвищення ефективності управління фінансовою безпекою.

Об'єкт дослідження – процес управління та забезпечення рівня фінансової безпеки ТОВ «ВІНК».

Предмет – теоретичні, методичні та практичні аспекти оцінювання управління на цьому рівні.

У дослідженні використано горизонтальний і вертикальний аналіз, коефіцієнтний метод, факторний аналіз DuPont та описову однофакторну регресію. Вихідні суми взято без додаткового масштабування зі звітності наприкінці документа.

Науково-методичний внесок полягає в поєднанні індикаторного та факторного підходів до оцінки фінансової безпеки з урахуванням структури активів, джерел фінансування та здатності підприємства виконувати поточні зобов'язання.

Практичне значення дослідження – рекомендації щодо управління ліквідністю, витратами та оборотним капіталом. Застосування цих рекомендацій у реальній діяльності вимагає перевірки на основі первинних звітних даних.

Результати включають систему індикаторів, узгоджені розрахунки та рекомендації щодо підвищення рівня фінансової безпеки. Регресійні оцінки мають ілюстративний характер і не підтверджують причинно-наслідкового впливу окремих чинників.

Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку джерел і прикінцевих матеріалів з балансом та звітом про фінансові результати.

1 Теоретичні основи управління фінансовою безпекою підприємства

1.1 Місце фінансової безпеки в ієрархічній структурі економічної безпеки підприємства

Фінансова безпека підприємства є об'єктом міждисциплінарного дослідження. Її теоретичні основи тісно пов'язані з економічною безпекою, проте підбір індикаторів і методів оцінки потребує окремого обґрунтування.

Економічна безпека країни охоплює взаємопов'язані рівні: національний, регіональний, галузевий, рівень підприємства та рівень особи. Її стійкість на кожному з них впливає на можливості розвитку національної економіки та реалізацію економічної політики.

В. Ф. Гапоненко, А. Л. Беспалько та А. С. Власков розрізняє два підходи до економічної безпеки: перший – на протидію загрозам, другий – на досягнення цілей підприємства.

У ресурсному підході економічну безпеку визначають через ефективне використання корпоративних ресурсів для запобігання загрозам і підтримки діяльності [26, с. 57], хоча цей підхід має переваги, такі як зв'язок із ресурсним потенціалом, та недоліки – складність вимірювання ефективності й недостатнє врахування зовнішніх інструментів захисту.

Г. Б. Клейнер наголошує на захищеності ключових складових підприємства від небажаних змін [34, с. 90], що розкриває захисну функцію безпеки, але потребує уточнення критеріїв прийнятного стану підприємства.

О. А. Грунін пов'язує економічну безпеку з результативним використанням ресурсів, обмеженням загроз і досягненням цілей бізнесу в умовах конкуренції й ризику [51, с. 77], поєднуючи ресурсний, цільовий і захисний аспекти.

Здатність підприємства підтримувати стійке функціонування залежить від якості управління внутрішніми процесами та своєчасних реакцій на зовнішні зміни [72, с. 115].

Загрози економічній безпеці включають невідповідність інтересів

підприємства, регіону та держави, недостатню мотивацію персоналу до запобігання ризикам, значні обсяги взаємної заборгованості та зношеність активів. Оскільки вплив окремого підприємства на зовнішнє середовище є обмеженим, важливе значення мають внутрішній контроль, моніторинг показників і своєчасне управління ризиками.

Метою економічної безпеки є збереження здатності підприємства ефективно працювати в поточний період і розвиватися в майбутньому.

Основні функціональні цілі економічної безпеки наведено на рисунку 1.1.

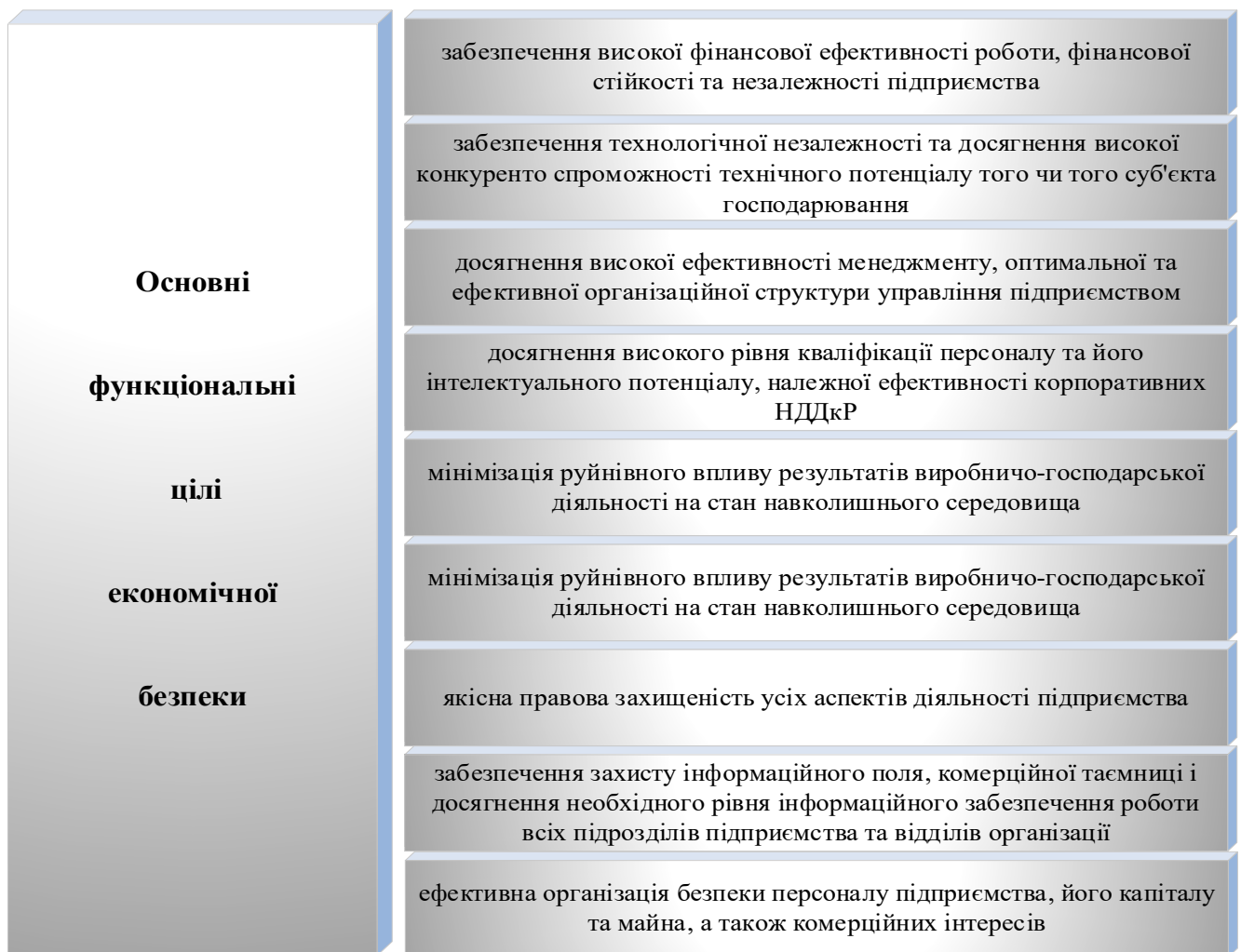

Рисунок 1.1 – Функціональні цілі економічної безпеки

Функціональні цілі визначають склад системи економічної безпеки, яка включає фінансовий, інтелектуальний, кадровий, техніко-технологічний, політико-правовий, інформаційний, екологічний та силовий напрями. Взаємодія цих напрямів у внутрішньовиробничих та зовнішніх процесах показана на рисунку 1.2.

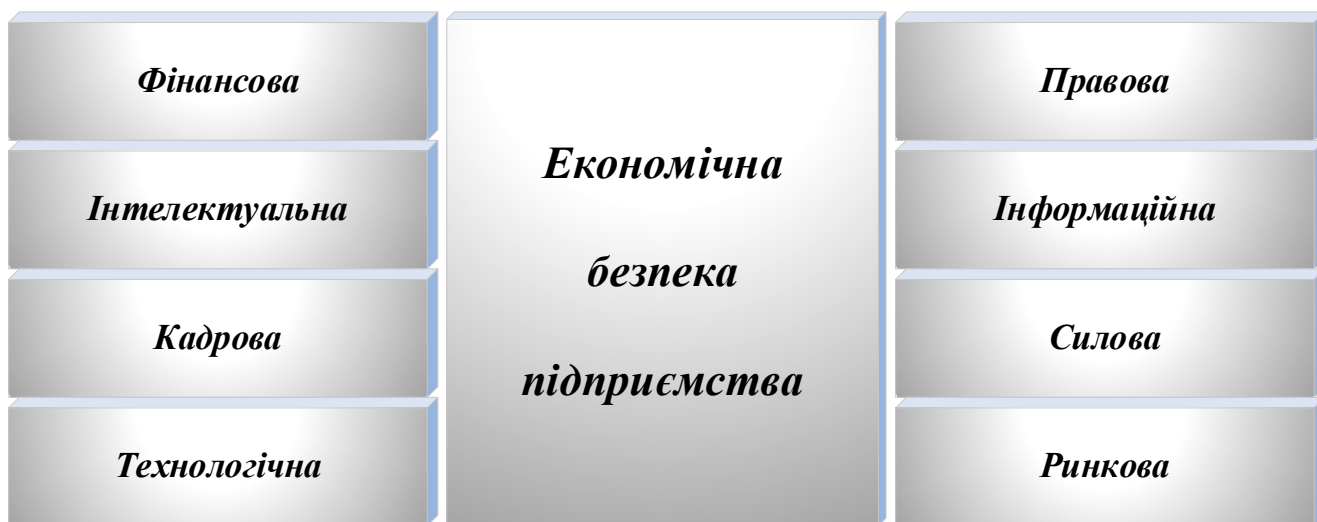

Рисунок 1.2 – Елементи економічної безпеки підприємства

Загальна схема процесу організації економічної безпеки передбачає послідовне або одночасне виконання таких дій (заходів): для кожної функціональної складової необхідно визначити потенційні загрози, оцінити ймовірність їх виникнення та можливі наслідки, а також розробити превентивні й захисні заходи [76].

Ефективність системи залежить від узгодженості виконання цих заходів та регулярного перегляду їх відповідності актуальним ризикам. Фінансова складова забезпечує ресурсну базу для функціонування підприємства. Стійкі доходи, належна ліквідність і доступність фінансування дозволяють підтримувати операційну діяльність та ухвалювати інвестиційні рішення. Фінансова безпека визначається як захищеність фінансових інтересів суб'єктів економічних відносин. На рівні підприємства вона виявляється у здатності адаптуватися до змін, обмежувати негативний вплив і підтримувати фінансову стабільність. Відповідні заходи спрямовані на підтримання конкурентоспроможності та добробуту працівників.

Рисунок 1.3 – Схема процесу організації економічної безпеки підприємства

У рамках підходу, орієнтованого на захист життєво важливих інтересів, доцільно пов'язувати фінансову безпеку підприємства зі сталим розвитком, своєчасним виявленням і нейтралізацією загроз. Така інтерпретація переносить концепцію безпеки на фінансові відносини підприємства.

Забезпечення фінансової безпеки вимагає постійної роботи керівництва та фахівців з ризиків. Результатом є здатність запобігати негативним подіям і зменшувати їхній вплив на поточну діяльність та розвиток [22].

Значущими джерелами негативних впливів на фінансову безпеку є:

- свідомі чи несвідомі дії окремих посадових осіб і суб'єктів господарювання, таких як органи влади, міжнародні організації, конкуренти;
- об'єктивні обставини, наприклад, стан фінансової кон'юнктури на ринках,

наукові відкриття, технологічні інновації, форс-мажорні обставини тощо.

За характером походження негативні впливи поділяють на об'єктивні та суб'єктивні. Перші не залежать від рішень підприємства, тоді як другі виникають унаслідок дій або бездіяльності його працівників і керівництва [66].

Фінансова безпека має забезпечувати безперервність діяльності та збереження можливостей для розвитку. Основні функціональні цілі наведено на рисунку 1.4.

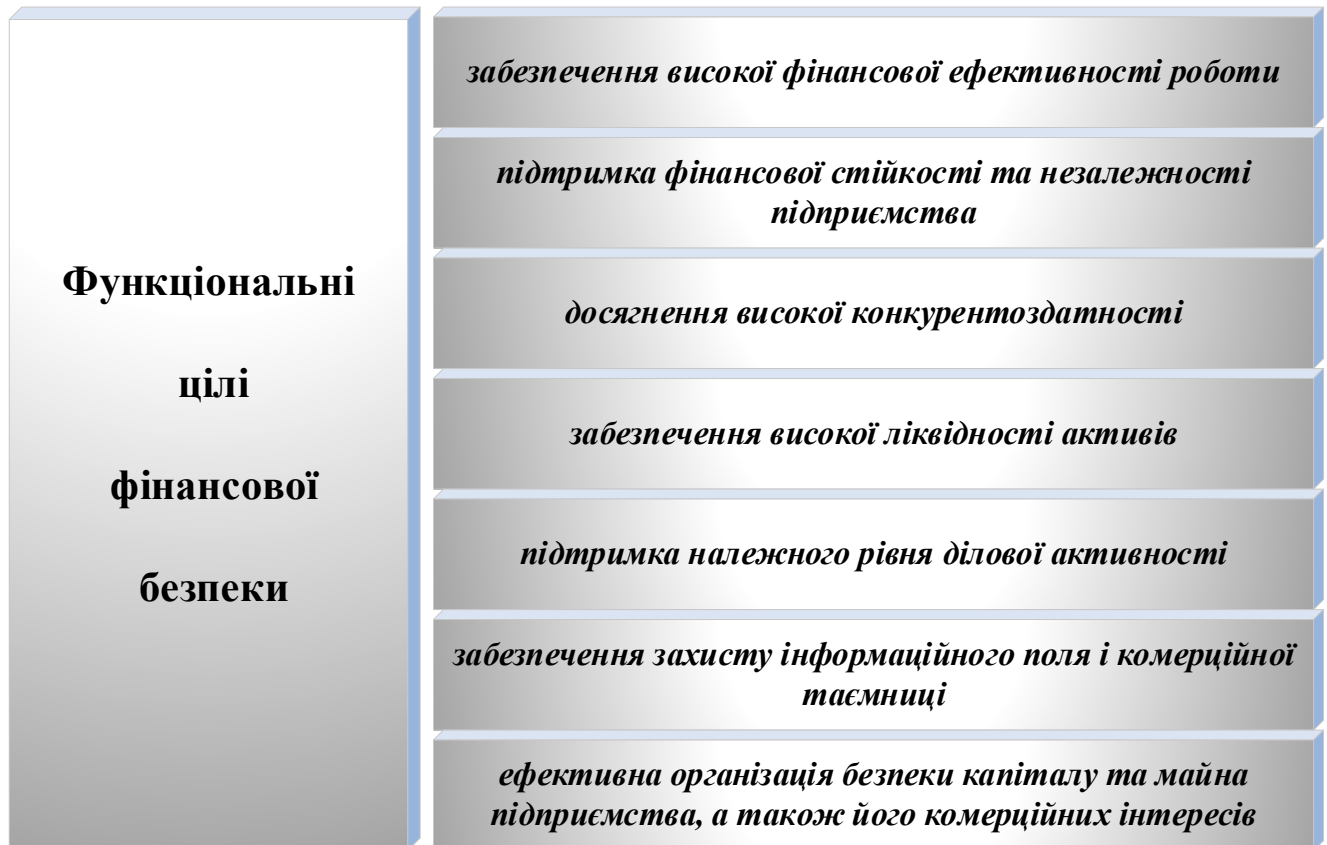

Рисунок 1.4 – Основні функціональні цілі фінансової безпеки підприємства

Фінансовий ризик пов'язаний із невизначеністю щодо результату рішення, яке ухвалюють власники або менеджери для досягнення фінансових цілей. У разі несприятливих умов така реалізація може спричинити втрати [39, с. 49].

Організаційне забезпечення фінансової безпеки передбачає узгодження управлінських рішень щодо захисту інтересів підприємства, формування ресурсів та їх ефективного використання.

Організація фінансової безпеки включає послідовні та взаємопов'язані

заходи, зокрема: формування необхідних фінансових ресурсів; стратегічне прогнозування та планування фінансової безпеки; планування фінансово-господарської діяльності підприємства на стратегічному та тактичному рівнях; оперативне управління фінансовими аспектами діяльності підприємства; аналіз рівня фінансової безпеки; та оцінка досягнутого рівня безпеки.

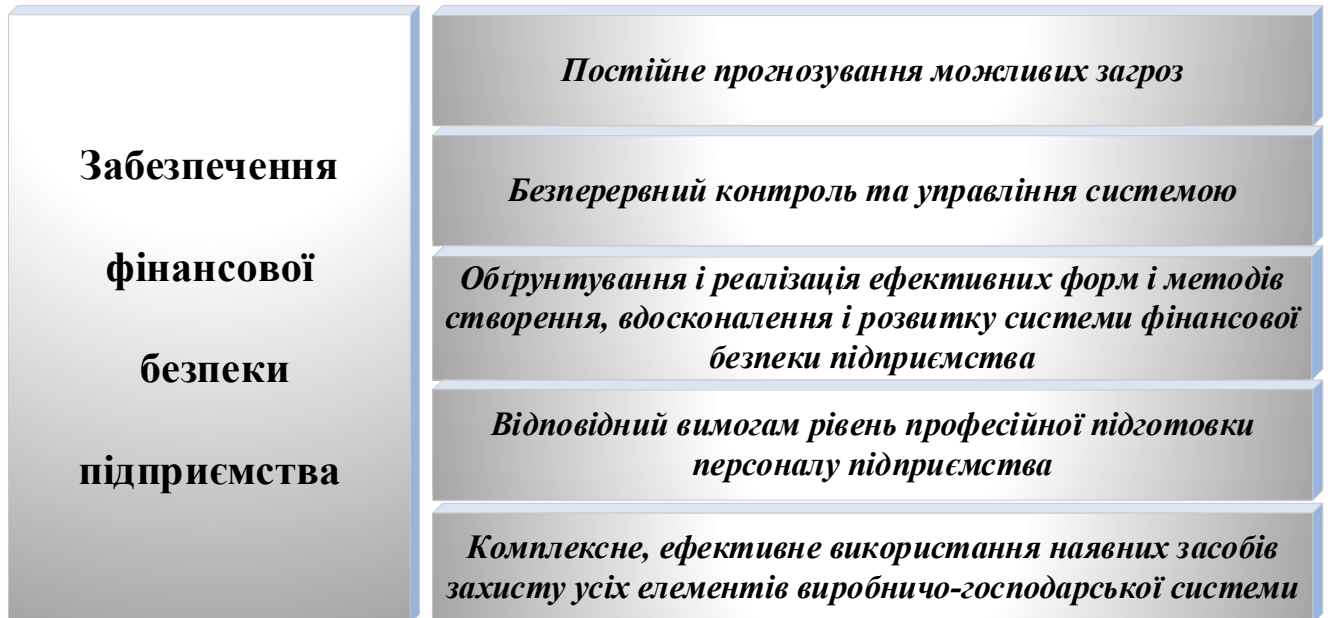

Рисунок 1.5 – Забезпечення фінансової безпеки підприємства

Отже, фінансова безпека є складовою економічної безпеки, яка характеризує здатність підприємства:

- підтримувати фінансову стійкість, платоспроможність, ліквідність і прийнятну незалежність у довгостроковому періоді;
- залучати необхідні ресурси та результативно їх використовувати;
- своєчасно виявляти загрози й обмежувати їхній вплив;
- формувати та реалізовувати власну фінансову стратегію;
- контролювати стан безпеки за системою кількісних і якісних критеріїв [41, с. 56].

1.2 Сутність основних підходів до визначення рівня фінансової безпеки підприємства

Фінансова стійкість є ключовим показником фінансової безпеки, оскільки вона дає змогу оцінювати баланс ресурсів, фінансові ризики та інвестиційну привабливість. У широкому розумінні вона означає здатність підприємства розвиватися з прийнятним рівнем ризику, тоді як у вузькому – відношення власних і залучених ресурсів та їх відповідність джерелам фінансування й напрямам використання [34].

Основними передумовами фінансової стійкості є платоспроможність, яка включає можливість своєчасного виконання зобов'язань, та її складові: ліквідність активів, достатність грошових коштів для поточних платежів і структуру капіталу, що забезпечує співвідношення вартості та ризику в довгостроковій перспективі, а також наявність ресурсів для інвестицій і розвитку, узгоджених з фінансовою політикою [57].

Система фінансової безпеки додатково оцінює загрози фінансовим інтересам за допомогою спеціальних методів, що поєднують кількісні показники з аналізом умов діяльності. Основні методи оцінки систематизовані на рисунку 1.6.

На рівні підприємства питання безпеки, показники та правила їх узагальнення залишаються предметом дискусій. Вибір методики залежить від аналізованих цілей і наявних даних. Розглянемо детальніше кожен із підходів.

Індикаторний підхід базується на порівнянні фінансових показників з визначеними порогами. Він характеризує такі аспекти, як ліквідність, платоспроможність, структура капіталу та інші складові фінансової безпеки. Порогове значення встановлює межу допустимого стану показника. Залежно від економічного змісту перевищення або недосягнення цієї межі може свідчити про наявність загрози. Відхилення, що стабільно повторюються, вказують на потребу в аналізі причин і коригуванні управлінських рішень [28, с. 112].

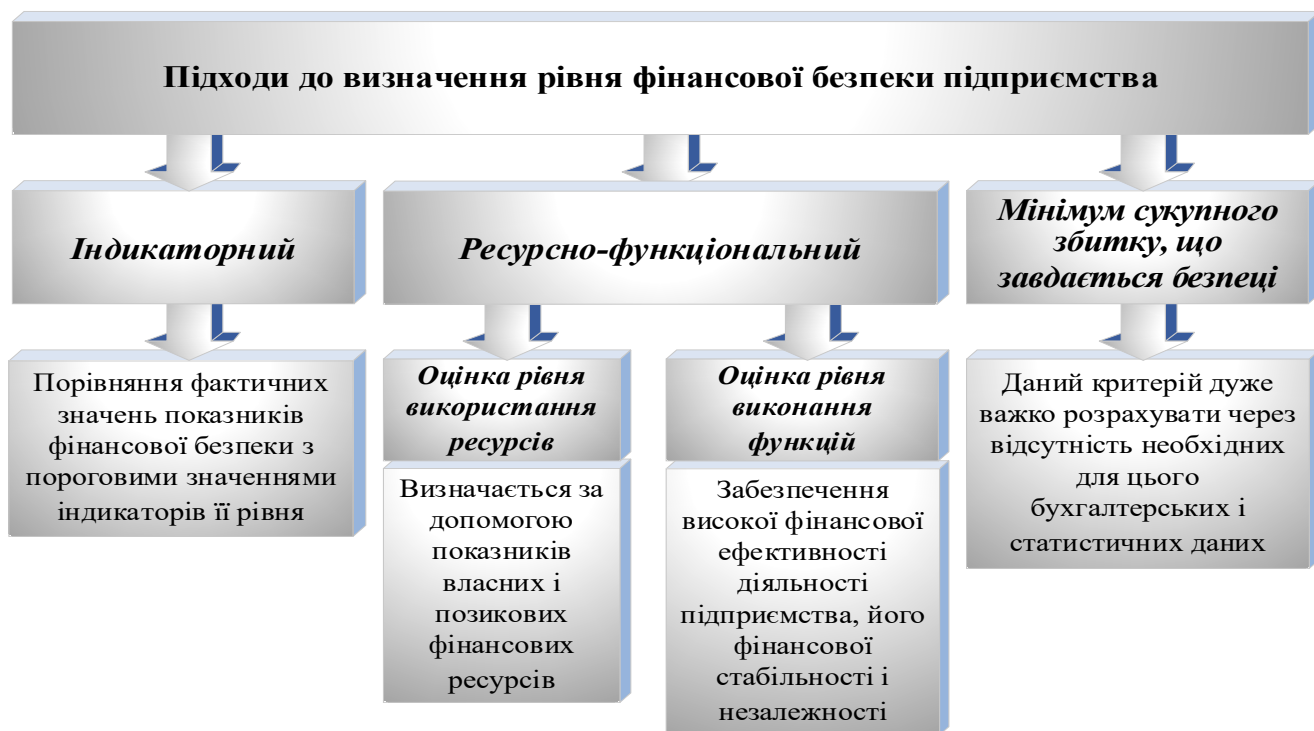

Рисунок 1.6 – Основні підходи до визначення рівня фінансової безпеки підприємства

Ресурсно-функціональний підхід поєднує два напрями: оцінку стану фінансової безпеки за рівнем використання фінансових ресурсів (серед яких власні й позикові ресурси) та рівень виконання функцій, таких як забезпечення високої фінансової ефективності та стабільності підприємства. Перевага цього підходу – його комплексність, але його широта може ускладнювати розмежування між оцінкою безпеки та аналізом господарської діяльності.

Підхід мінімізації сукупного збитку зосереджується на втраті ресурсів через реалізацію загроз і обмежений дефіцитом даних щодо ймовірності та наслідків ризикових подій. У таких випадках потрібен додатковий облік та експертні оцінки із зазначенням їхньої невизначеності.

Вибір методу оцінки залежить від характеристик підприємства, цілей дослідження та наявної інформації. Переваги та обмеження розглянутих підходів наведені в таблиці 1.1.

Оцінка фінансової безпеки не зводиться лише до аналізу коефіцієнтів звітності; вона має враховувати потенційні загрози та здатність підприємства реагувати на них. Індикаторний метод забезпечує формалізовану базу для такої

оцінки, якщо пороги показників ґрунтуються на обґрунтованих умовах діяльності [17, с. 244].

Таблиця 1.1 – Переваги та недоліки основних підходів до визначення рівня фінансової безпеки підприємства

Підхід	Сутність	
	переваги	недоліки
індикаторний	об’єктивна, виправдана, достатньо точна методика	Порогові значення змінюються залежно від галузі та стану зовнішнього середовища, на яке підприємство майже не може впливати, а тільки пристосовуватися до нього
ресурсно-функціональний	Процес забезпечення фінансової безпеки підприємства ототожнюється фактично з фінансовою діяльністю підприємства	тривалість процесу обробки даних та оцінки фінансової безпеки підприємства
мінімум сукупного збитку, що завдається безпеці	комплексний, повний підхід	необхідність великої кількості бухгалтерських і статистичних даних, їх відсутність в більшості випадків

Відмінності в наборах індикаторів зумовлені як науковими підходами, так і специфікою підприємств. Послідовність оцінювання в межах індикаторного методу наведено на рисунку 1.7.

Застосування цього алгоритму потребує врахування таких обмежень:

- фінансові коефіцієнти не охоплюють усіх передумов стійкості; репутація, компетентність персоналу й технічний стан обладнання потребують додаткового аналізу;

- Звітність характеризує стан на певну дату або результати періоду, тоді як оперативне реагування потребує частішого оновлення даних. Тому річні оцінки доцільно доповнювати місячною, декадною або тижневою управлінською інформацією;

- Порогові значення залежать від галузі, технології, форми власності та стадії розвитку. Необґрунтований вибір порогів може спотворити оцінку безпеки та спричинити помилки в управлінні [48, с. 54].

Розраховані показники порівнюють із прийнятими орієнтирами та

аналізують причини відхилень.

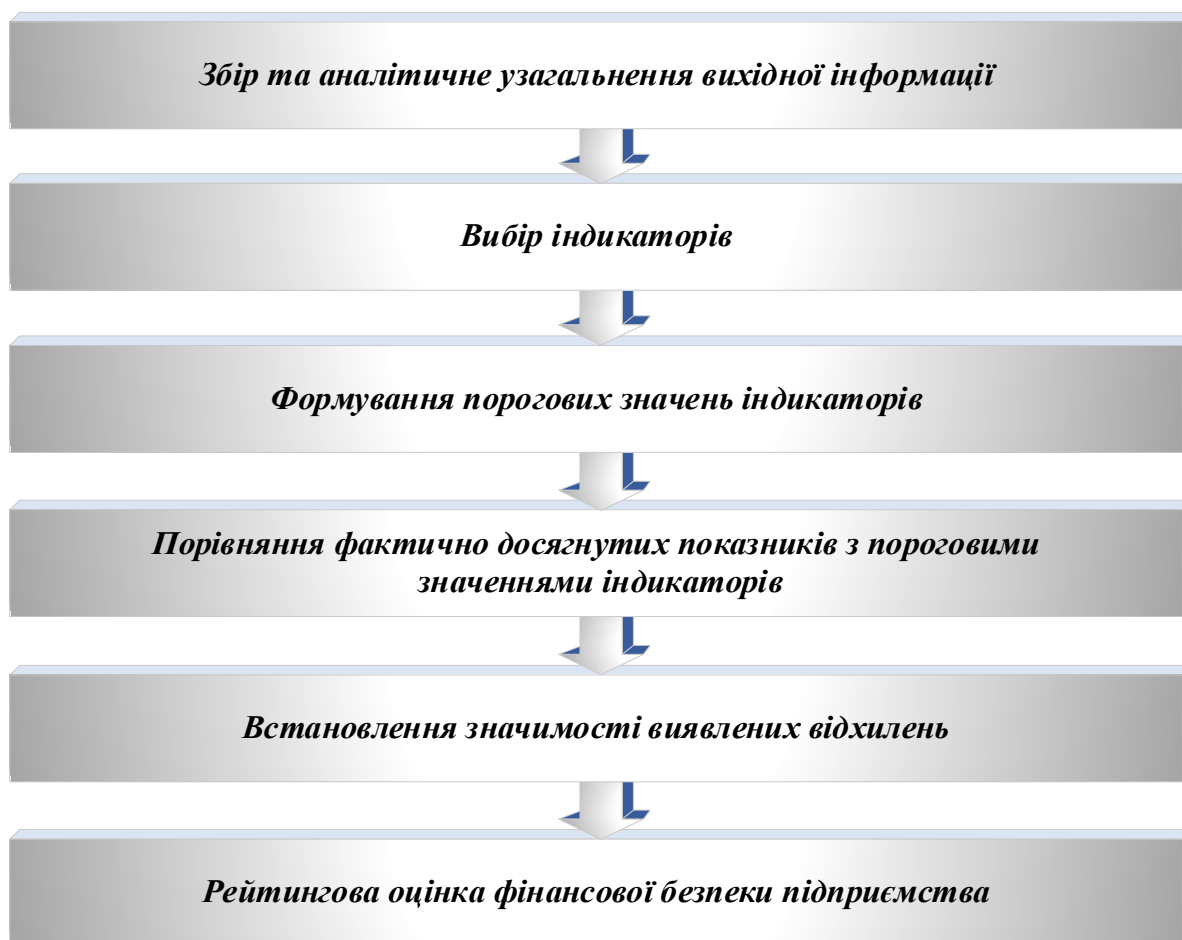

Рисунок 1.7 – Алгоритм оцінки стану фінансової безпеки підприємства в межах індикаторного підходу

За одним із наведених у літературі підходів частка несприятливих відхилень до 10% характеризує економічну надійність. Така класифікація є умовною і має доповнюватися перевіркою прибутковості, ліквідності та кредитоспроможності.

Частку несприятливих відхилень від 10 до 50% у цьому підході пов'язують з умовною надійністю, а понад 50% – із ненадійністю [71]. Результат залежить від набору та взаємозалежності індикаторів.

Віднесення підприємства до певного рівня безпеки здійснюють після узагальнення показників і перевірки економічного змісту відхилень.

Так, Кузенко Т.Б. виділяє п'ять рівнів фінансової безпеки підприємства відповідно до п'яти рівнів фінансової стійкості:

- абсолютну фінансову безпеку, що характеризується достатністю власних оборотних активів для повноцінного функціонування;
- нормальну фінансову безпеку, за якої потреби оборотного циклу покриваються власними та прийнятними залученими джерелами;
- нестійкий рівень фінансової безпеки, що характеризується недостатністю власних оборотних активів і залученням середньострокових і довгострокових позичок;
- критичний рівень фінансової безпеки, що характеризується залученням для фінансування власних оборотних активів і короткострокових позик, а також комерційного кредиту;
- кризовий рівень фінансової безпеки, що характеризується відсутністю будь-якої можливості достатньо фінансувати власні оборотні активи [49, с. 41].

Визначення фінансової стійкості допомагає обрати стратегію розвитку, визначити пріоритетні проблеми та спрямувати ресурси на зниження ризиків.

Система індикаторів має відповідати особливостям підприємства та забезпечувати регулярний моніторинг. Відхилення від установлених порогів є підставою для аналізу причин, а не автоматичним доказом кризи. Рішення необхідно ухвалювати з урахуванням спільної динаміки показників.

1.3 Механізм управління фінансовою безпекою підприємства

Система фінансової безпеки має своєчасно реагувати на реальні та потенційні загрози. Вона поєднує організаційні процедури, методи аналізу та захисні заходи, спрямовані на зменшення потенційних втрат. Управління фінансовою безпекою охоплює адаптацію до змін, запровадження заходів протидії загрозам та узгодження інтересів учасників фінансових відносин. Механізм розглядається як система процедур і правил ухвалення рішень. У фінансовій сфері існують два основні тлумачення: як організаційне відображення фінансових відносин і як сукупність методів, інструментів та важелів для розвитку підприємства [10].

Оптимізація фінансової безпеки передбачає попереднє формування організаційних та ресурсних умов для її забезпечення. Механізм фінансової безпеки є частиною фінансового управління підприємством і об'єднує принципи, методи, інструменти, а також правове та інформаційне забезпечення для захисту фінансових інтересів і досягнення цілей. Елементи механізму формуються з урахуванням потреб у капіталі, інвестиціях і прибутку, а також цілей щодо зростання вартості підприємства. При цьому потрібно дотримуватися таких принципів: – первинність господарського законодавства; застосування програмно-цільового управління; – обов'язкове визначення сукупності власних фінансових інтересів підприємства у складі його місії; – інтегрованість підсистеми управління фінансовою безпекою із загальною системою фінансового менеджменту; – забезпечення збалансованості фінансових інтересів підприємства, окремих його підрозділів і персоналу; – взаємна матеріальна відповідальність персоналу і керівництва за стан фінансової безпеки підприємства; необхідність постійного моніторингу реальних і потенційних загроз; – відповідність заходів щодо забезпечення фінансової безпеки економічній стратегії розвитку підприємства, його місії; – координація захисних заходів, своєчасне оновлення системи та зворотний зв'язок між виконавцями й керівництвом; – необхідність організаційного і методичного оформлення підсистеми фінансової безпеки; – мінімізація витрат на забезпечення фінансової безпеки підприємства [21]. Організаційне забезпечення передбачає визначення відповідальних за аналіз ризиків і реалізацію заходів захисту. Залежно від масштабів діяльності ця функція може виконуватися окремим підрозділом, фахівцем або залученим на договірній основі виконавцем. Служба фінансової безпеки здійснює моніторинг, готує інформацію для прийняття рішень і контролює їх виконання. Внутрішні документи мають визначати перелік загроз, критерії порушення безпеки та порядок реагування [37, с. 24]. Об'єктами управління є прибуток, фінансові ресурси, капітал, грошові потоки, активи, інвестиції та ризики. Для кожного пріоритетного об'єкта потрібно встановити цільові параметри, відповідального виконавця та строки контролю. Інструменти забезпечення фінансової безпеки включають платіжні, кредитні, депозитні, інвестиційні та

страхові. Вибір залежить від характеру фінансових відносин і ризиків, які потрібно обмежити. Фінансові важелі поєднують стимули за результативні рішення та відповідальність за порушення процедур. Вони мають бути узгоджені із загальною політикою управління підприємством. Методичне забезпечення охоплює балансові, техніко-економічні, статистичні й математичні розрахунки, експертні оцінки, дисконтування, аудит, логістику та моделювання господарських процесів [58]. Інформаційно-аналітична підсистема повинна включати показники безпеки, ризики, фінансові інтереси, ресурси, джерела їх надходження, бюджети та плани. Вона формується на основі бухгалтерського, оперативного та статистичного обліку, даних підприємств-аналогів і результатів управлінського контролю. Загрози класифікують за джерелом, імовірністю, тривалістю та тяжкістю наслідків. Таким чином, механізм забезпечення фінансової безпеки підприємства можна подати у вигляді (рисунок 1.8).

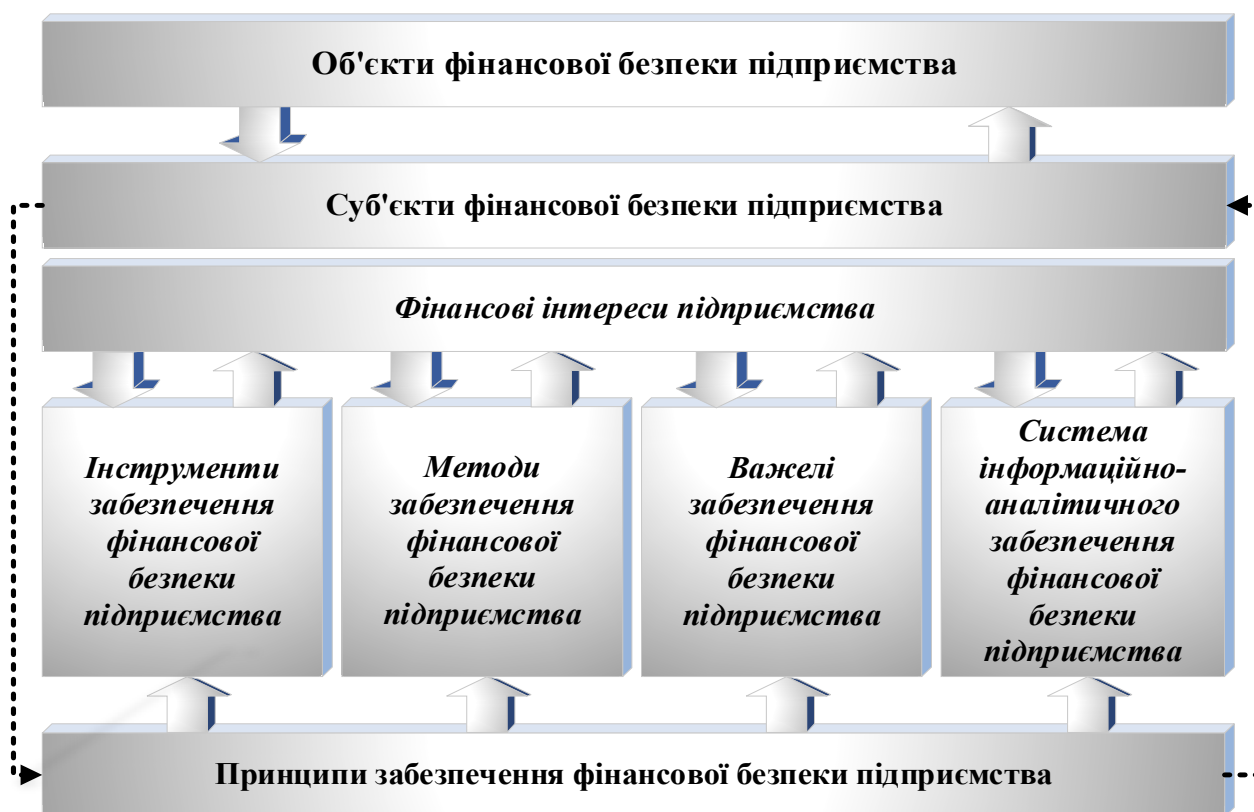

Рисунок 1.8 – Механізм забезпечення фінансової безпеки підприємства

Механізм базується на погодженому використанні інструментів, методів, фінансових важелів та інформаційної підтримки. Їхня взаємодія спрямована на реалізацію та захист фінансових інтересів підприємства. Оптимізаційний механізм фінансової безпеки включає методи, норми, інструменти та організаційне забезпечення формування і використання ресурсів. Його мета – підтримувати розвиток, платоспроможність і кредитоспроможність підприємства за прийняттого рівня ризику [68, с. 72]. Схематично цей механізм можна зобразити (рисунок 1.9) [8, с. 455]. Єдина схема охоплює заходи, що виконуються послідовно або одночасно: – формування необхідних корпоративних ресурсів (капіталу, персоналу, прав інформації, технології і устаткування); – стратегічне прогнозування та планування економічної безпеки за функціональними компонентами; – стратегічне планування фінансово- господарської діяльності; – тактичне планування фінансової безпеки за функціональними компонентами; – тактичне планування фінансово-господарської діяльності; – оперативне управління фінансовою діяльністю підприємства; – аналіз рівня фінансової безпеки [11, с. 236]. Ефективність механізму залежить від його комплексності, безперервності, оперативності та координації дій. Основні принципи: – комплексність – системний підхід до вирішення питань економічної безпеки із залученням усіх суб'єктів, активів та інтересів підприємства; – безперервність – регулярне збирання і аналіз даних про підприємство і контрагентів для виявлення загроз на ранніх стадіях; – оперативність – швидка реакція на ризики й загрози, своєчасне повідомлення керівництва для прийняття превентивних рішень; – централізація – єдиний підхід до виконання функцій під керівництвом підрозділу економічної безпеки дирекції підприємства [36, с. 184].

Рисунок 1.9 – Механізм оптимізації фінансової безпеки підприємства

Стратегічне управління фінансовою безпекою включає два напрями: формування цілей і ресурсної політики, а також оцінювання дій інших учасників ринку, які можуть впливати на можливості підприємства. Перший напрямок вимагає перевірки відповідності ресурсів стратегічним цілям. Другий передбачає виявлення зовнішніх і внутрішніх загроз, оцінювання їхньої небезпеки та розроблення заходів захисту [49, с. 54]. У цій роботі фінансову безпеку визначено як здатність підприємства підтримувати поточну діяльність, співпрацювати з контрагентами та протидіяти загрозам, зберігаючи фінансову рівновагу і потенціал відтворення. Її забезпечення базується на узгодженні інтересів підприємства та

зовнішніх учасників, а механізм управління має створювати умови для стійкості в поточних і майбутніх періодах [12, с. 121]. Водночас системний підхід передбачає визначення елементів механізму та зв'язків між ними відповідно до реальних умов діяльності (рисунк 1.10). Структура управління залежить від рівня спеціалізації, масштабу виробництва, технологій, організації праці та комерційних зв'язків.

Рисунок 1.10 - Схема механізму управління фінансовою безпекою підприємства

На структуру управління також впливають цілі розвитку та зовнішні умови. Основними функціями механізму є планування, прогнозування, організація, регулювання, контроль, оцінювання результатів і стимулювання. Методи й інструменти забезпечують виконання цих функцій, а критерії безпеки дають змогу вимірювати результат.

Фінансова безпека підприємства пов'язана з фінансовою безпекою держави через законодавство, бюджетну, податкову, монетарну та інвестиційну політику. Державні заходи впливають на доступність ресурсів і умови діяльності, тоді як стійкість підприємств підтримує фінансову систему країни. Тому аналіз має

враховувати як внутрішні інтереси суб'єкта господарювання, так і загальні умови фінансового середовища [13].

Отже, механізм управління фінансовою безпекою об'єднує принципи, методи, функції та процедури протидії загрозам. Принципи визначають вимоги до системи, методи – способи реагування, а процедури – послідовність дій і відповідальність за їх виконання.

Висновки до першого розділу

У першому розділі систематизовано теоретичні засади управління фінансовою безпекою підприємства та визначено її місце в системі економічної безпеки. Фінансову безпеку розглянуто як здатність підприємства підтримувати фінансову рівновагу, виконувати зобов'язання, захищати власні фінансові інтереси й зберігати можливості розвитку за прийняттого ризику. Таке розуміння поєднує поточну платоспроможність зі стратегічною стійкістю та передбачає постійне пристосування управлінських рішень до змін внутрішнього і зовнішнього середовища.

Встановлено, що економічна безпека формується на взаємопов'язаних рівнях: держави, регіону, галузі, підприємства та окремої особи. Підприємство залежить від доступності фінансування, стану ринків, умов господарювання і поведінки контрагентів, водночас його стабільність підтримує зайнятість, виробництво та виконання фінансових зобов'язань. Тому оцінювання фінансової безпеки має враховувати як внутрішні ресурси суб'єкта господарювання, так і зовнішні обмеження, на які його керівництво впливає лише частково.

Фінансова складова взаємодіє з кадровою, інформаційною, виробничою, правовою та іншими складовими економічної безпеки. Наявність коштів забезпечує функціонування виробництва, оплату праці, технічне оновлення й виконання договірних зобов'язань. Водночас помилки в організації виробництва, інформаційному забезпеченні або роботі персоналу здатні спричинити фінансові

втрати. Отже, фінансову безпеку доцільно оцінювати в загальній системі управління підприємством, враховуючи взаємний вплив результатів різних напрямів діяльності.

Узагальнення наукових підходів дозволило виокремити захисне, ресурсне та цільове трактування безпеки. Захисний підхід зосереджується на попередженні загроз і зменшенні втрат, ресурсний акцентує достатність та ефективність використання потенціалу, а цільовий пов'язує безпеку зі здатністю досягати визначених результатів. Кожне трактування пояснює окремий аспект фінансового стану. Їх поєднання формує основу для аналізу, який охоплює захищеність, результативність господарювання та перспективи розвитку підприємства.

Загрози фінансовій безпеці поділено на зовнішні та внутрішні, а за характером виникнення розглянуто об'єктивні й суб'єктивні чинники. До зовнішніх належать зміни умов фінансування, нестабільність попиту, порушення постачання та несприятлива поведінка контрагентів. Внутрішні загрози пов'язані з неузгодженістю платежів, неефективними витратами, недостатнім контролем заборгованості та помилками управління. Така класифікація допомагає визначати відповідальних виконавців і обирати заходи відповідно до джерела ризику.

Обґрунтовано, що фінансова стійкість, ліквідність і платоспроможність характеризують взаємопов'язані, але різні сторони фінансової безпеки. Структура капіталу відображає джерела фінансування активів, ліквідність показує можливість перетворення ресурсів на гроші, а платоспроможність залежить від достатності коштів у конкретні строки. Переважання власного капіталу може співіснувати з браком грошових ресурсів. Тому оцінювання лише одного показника створює ризик неповного або помилкового управлінського висновку.

Порівняння методів оцінювання засвідчило переваги та обмеження індикаторного, ресурсного функціонального підходів і підходу мінімізації сукупного збитку. Індикаторний метод забезпечує відносно прозоре зіставлення розрахункових значень із критеріями, проте залежить від обґрунтованості порогів. Аналіз функціональних складових охоплює ширше коло процесів, але потребує значних інформаційних ресурсів. Оцінювання можливих збитків допомагає

враховувати наслідки загроз, однак ускладнюється недостатністю даних про ймовірності та масштаби втрат.

Для подальшого дослідження обрано індикаторний підхід, доповнений аналізом динаміки та факторним розкладом результативності. Його застосування дозволяє послідовно оцінити структуру капіталу, ліквідність, оборотність і рентабельність за доступною звітністю. Водночас обраний метод не усуває необхідності пояснювати економічний зміст відхилень. Однакові значення коефіцієнтів можуть мати різні наслідки залежно від тривалості виробничого циклу, умов розрахунків, сезонності та якості активів конкретного підприємства.

Визначено вимоги до системи індикаторів: зрозумілі формули, суттєвість для управління, можливість регулярного розрахунку, зіставність періодів і достатнє охоплення фінансових процесів. Показники мають спиратися на перевірені джерела та дозволяти відстежувати зміни без довільного коригування вихідних сум. Особливої уваги потребує узгодження чисельників і знаменників, одиниць вимірювання та правил визначення середніх залишків. Без цього навіть арифметично правильні коефіцієнти можуть виявитися економічно незіставними.

Порогові значення індикаторів доцільно використовувати як аналітичні орієнтири, обґрунтовані для відповідного підприємства. Їх зміст залежить від структури активів, галузевих особливостей, доступності кредитування та строків виконання зобов'язань. Механічне перенесення порогів між підприємствами послаблює достовірність оцінки. Крім відповідності критеріям, необхідно враховувати напрям зміни показника, причини відхилення і його зв'язок з іншими характеристиками фінансового стану, особливо з фактичними грошовими потоками.

Узагальнення індикаторів в інтегральну оцінку потребує відкритого визначення ваг і способу агрегування. Частка виконаних критеріїв зручна для порівняння періодів, але сама по собі не характеризує ймовірність фінансової безпеки. Окремі коефіцієнти та періоди обороту є математично залежними, тому їх одночасне включення може посилювати вагу одного аспекту. Це обмеження має враховуватися при інтерпретації результатів і виборі пріоритетів фінансового

управління.

Механізм забезпечення фінансової безпеки представлено як взаємодію цілей, принципів, методів, інструментів, відповідальних підрозділів та інформаційної підтримки. Основними функціями цього механізму є планування, прогнозування, організація, регулювання, контроль і оцінювання результатів. Їх узгодження забезпечує перехід від виявлення ризику до конкретного рішення та подальшої перевірки його ефективності. Відповідальність за виконання заходів необхідно закріплювати відповідно до організаційної структури й масштабу діяльності підприємства.

Принципи комплексності, безперервності, оперативності та координації визначають вимоги до управління фінансовими ризиками. Комплексність передбачає врахування взаємодії загроз, безперервність забезпечує регулярне спостереження, оперативність дозволяє реагувати до виникнення критичних наслідків. Координація узгоджує рішення щодо продажів, закупівель, виробництва та фінансування. Практичне дотримання цих принципів потребує достовірної інформації, зрозумілих процедур повідомлення про відхилення і встановлених строків виконання управлінських дій.

Стратегічне управління фінансовою безпекою має поєднувати довгострокові цілі з поточними можливостями підприємства. Інвестиційні рішення необхідно узгоджувати з джерелами фінансування, строками їх залучення та очікуваними надходженнями. Оперативне управління забезпечує контроль платежів і швидке реагування на зміни заборгованості або витрат. Взаємодія цих рівнів дозволяє підтримувати поточну діяльність без втрати перспектив розвитку та запобігати накопиченню фінансових дисбалансів у майбутніх періодах.

Важливою умовою результативності механізму є включення фінансової безпеки до загальних управлінських процесів. Показники моніторингу повинні впливати на бюджетування, кредитну політику, управління запасами та вибір джерел капіталу. Якщо виявлені відхилення не спричиняють перегляду рішень, система залишається формальною. Тому оцінювання має завершуватися визначенням заходів, відповідальних осіб, строків реалізації та критеріїв, за якими

можна перевірити досягнення очікуваного результату.

Окрему роль у забезпеченні безпеки відіграє якість інформації. Управлінські рішення повинні спиратися на узгоджені облікові дані, що відображають зміст операцій і дозволяють перевіряти джерела показників. За відсутності необхідної інформації доцільно прямо визначати межі оцінювання та відкладати кількісні висновки, які потребують додаткових доказів. Такий підхід зменшує ризик підміни фактичного стану розрахунковими припущеннями. Він також забезпечує послідовність моніторингу, оскільки кожне наступне оцінювання виконується за зрозумілими правилами та може бути зіставлене з попередніми результатами без втрати економічного змісту для конкретного досліджуваного підприємства.

Теоретичні результати першого розділу сформували методичну основу подальшого аналізу ТОВ «ВІНК». Обґрунтовано необхідність спільного розгляду ліквідності, структури фінансування, оборотності й прибутковості, застосування єдиних правил розрахунку та врахування невизначеності вихідних даних. Запропоноване розуміння фінансової безпеки орієнтує дослідження на виявлення конкретних дисбалансів і підготовку перевірюваних рекомендацій. Його практична цінність полягає у зв'язку аналітичних висновків із рішеннями, що підтримують стійкість підприємства.

2 Аналіз рівня фінансової безпеки підприємства ТОВ «ВІНК»

2.1 Характеристика та аналіз фінансового стану підприємства

Інформаційною основою аналізу є агрегований скоригований баланс і звіт про фінансові результати за 2018-2021 роки, наведені наприкінці документа.

Додаткові коефіцієнти масштабування не застосовано. Середні залишки за 2019-2021 роки – півсуми кінцевих залишків суміжних років; для 2018 року використано кінцеві залишки через відсутність даних за 2017 рік. Поточні забезпечення виплат персоналу (рядок 1660) включено до поточних зобов'язань; витрати майбутніх періодів показано окремо відповідно до вихідного балансу. Темп приросту за нульової або від'ємної бази позначено «—»; абсолютну зміну наведено.

Основною діяльністю ТОВ «ВІНК» є виробництво ковбасних виробів і копченостей. Підприємство розташоване за адресою: 84401, Донецька обл., м. Слов'янськ, вул. Партизанська, 111, код ЄДРПОУ: 21978997

За прикінцевою характеристикою чисельність працівників у 2018-2021 роках зросла з 11 до 29 осіб. Ці описові відомості потребують первинного підтвердження.

За описом вихідної роботи контроль якості охоплює приймання сировини, виробництво та транспортування продукції. Лабораторні перевірки доповнюються дегустаціями за участю керівників підрозділів [53].

У характеристиці продукції наголошено на використанні натуральних спецій і прянощів, а також на відмові від штучних підсилювачів смаку та соєвих замінників м'яса. Ці відомості наведено як опис підприємства у вихідному матеріалі.

Прикінцева характеристика зазначає понад 90 найменувань продукції. Даних для кількісного висновку про сталий попит на окремі найменування не наведено.

До заявлених конкурентних чинників належать контроль якості, вакуумне пакування, виробниче обладнання та організація збуту. Їхній фактичний вплив на

фінансові результати потребує окремого оцінювання.

Початковий етап аналізу охоплює структуру й динаміку активів та джерел їх фінансування. Вертикальний аналіз визначає частки статей у складі балансу, горизонтальний – абсолютні та відносні зміни між роками.

У таблицях 2.1 та 2.2 наведено дані для аналізу структури та динаміки джерел формування й напрямів використання фінансових ресурсів ТОВ «ВІНК» у 2018-2021 роках.

Частка власного капіталу становить 70,47; 73,06; 72,54; 59,73% за 2018-2021 роки. Річні зміни: 2,59; -0,53; -12,80 відсоткових пунктів. Після 2019 року частка власного фінансування знижується.

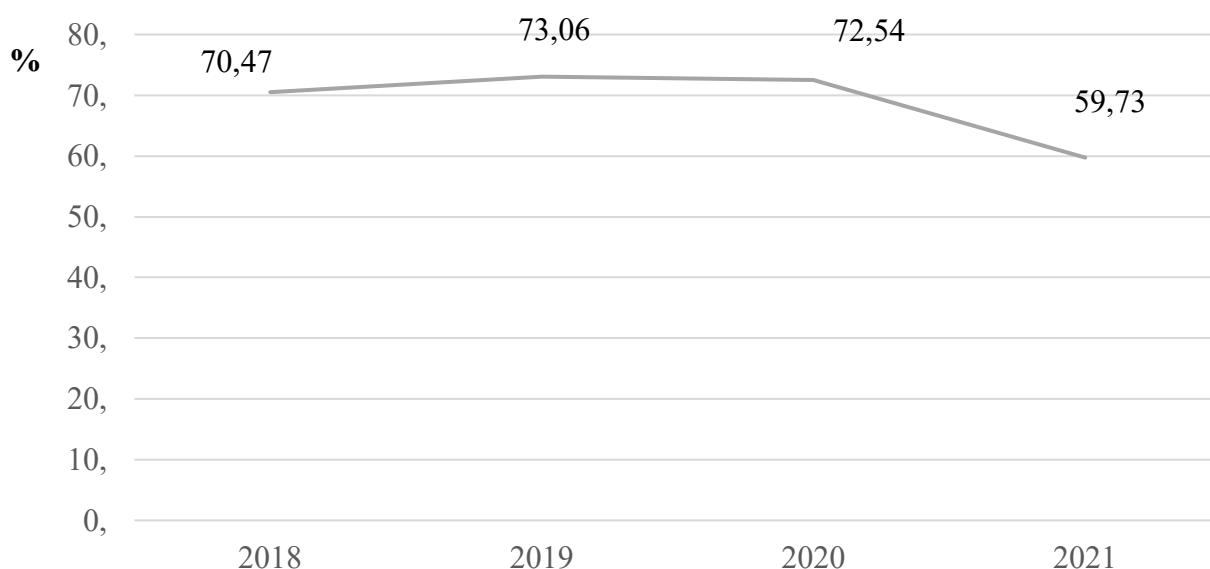

Рисунок 2.1 – Динаміка структури власних коштів у структурі капіталу

Нерозподілений фінансовий результат становить -214,46; 0,00; 128,00; 289,80 тис. грн за 2018-2021 роки. Зміна залишку не тотожна чистому прибутку року; даних про його розподіл і коригування немає.

Динаміка нерозподіленого результату є додатною, однак сама по собі не доводить зростання операційної ефективності. Її слід розглядати разом із маржинальністю та ліквідністю.

Таблиця 2.1 – Структура та динаміка джерел формування фінансових ресурсів підприємства у 2018-2021 роках

Стаття балансу	Абсолютна величина, тис. грн				Питома вага, %				Зміни за період								
									в абсолютних величинах, тис грн			Зміна частки, в. п.			Темп приросту, %		
	2018	2019	2020	2021	2018	2019	2020	2021	2019	2020	2021	2019	2020	2021	2019	2020	2021
1 Власний капітал	24852,49	45047,16	58110,10	39149,80	70,47	73,06	72,54	59,73	20194,67	13062,94	-18960,30	2,59	-0,53	-12,80	81,26	29,00	-32,63
1.1 Статутний капітал (пайовий капітал)	527,45	394,56	482,20	383,60	1,50	0,64	0,60	0,59	-132,89	87,64	-98,60	-0,86	-0,04	-0,02	-25,19	22,21	-20,45
1.2 Додатковий капітал	24539,50	44652,60	57492,60	38458,90	69,59	72,42	71,77	58,68	20113,10	12840,00	-19033,70	2,84	-0,66	-13,09	81,96	28,76	-33,11
1.3 Резервний капітал	0,00	0,00	7,30	17,50	0,00	0,00	0,01	0,03	0,00	7,30	10,20	0,00	0,01	0,02	—	—	139,73
1.4 Нерозподілений прибуток	-214,46	0,00	128,00	289,80	-0,61	0,00	0,16	0,44	214,46	128,00	161,80	0,61	0,16	0,28	—	—	126,41
2 Довгострокові зобов'язання	0,00	0,00	3606,10	2533,00	0,00	0,00	4,50	3,86	0,00	3606,10	-1073,10	0,00	4,50	-0,64	—	—	-29,76
3 Поточні зобов'язання і забезпечення	10412,77	16607,87	18394,92	23859,60	29,53	26,94	22,96	36,40	6195,10	1787,05	5464,68	-2,59	-3,98	13,44	59,50	10,76	29,71
3.1 Короткострокові кредити	6767,04	13447,80	15517,40	18006,45	19,19	21,81	19,37	27,47	6680,76	2069,60	2489,05	2,62	-2,44	8,10	98,72	15,39	16,04
3.2 Кредиторська заборгованість, інші поточні зобов'язання та забезпечення	3645,73	3160,07	2877,52	5853,15	10,34	5,13	3,59	8,93	-485,66	-282,55	2975,63	-5,21	-1,53	5,34	-13,32	-8,94	103,41
БАЛАНС	35265,26	61655,03	80111,12	65542,40	100,00	100,00	100,00	100,00	26389,77	18456,09	-14568,72	0,00	0,00	0,00	74,83	29,93	-18,19

Таблиця 2.2 – Структура та динаміка напрямів використання фінансових ресурсів підприємства у 2018-2021 роках

Стаття балансу	Абсолютна величина, тис. грн				Питома вага, %				Зміни за період								
									в абсолютних величинах, тис грн			Зміна частки, в. п.			Темп приросту, %		
	2018	2019	2020	2021	2018	2019	2020	2021	2019	2020	2021	2019	2020	2021	2019	2020	2021
1 Необоротні активи	28667,55	52008,91	69777,32	50810,00	81,29	84,35	87,10	77,52	23341,36	17768,41	-18967,32	3,06	2,75	-9,58	81,42	34,16	-27,18
1.1 Нематеріальні активи	17,55	4,91	2,72	0,00	0,05	0,01	0,00	0,00	-12,64	-2,19	-2,72	-0,04	-0,00	-0,00	-72,02	-44,60	-100,00
1.2 Основні засоби та незавершені капітальні інвестиції	28650,00	52004,00	69774,60	50810,00	81,24	84,35	87,10	77,52	23354,00	17770,60	-18964,60	3,11	2,75	-9,57	81,51	34,17	-27,18
2 Оборотні активи	6597,71	9223,02	10102,50	14582,80	18,71	14,96	12,61	22,25	2625,31	879,48	4480,30	-3,75	-2,35	9,64	39,79	9,54	44,35
2.1 Запаси	3607,61	3188,52	4452,80	2564,80	10,23	5,17	5,56	3,91	-419,09	1264,28	-1888,00	-5,06	0,39	-1,65	-11,62	39,65	-42,40
2.2 Поточна дебіторська заборгованість	2643,20	5583,90	5292,70	11586,80	7,50	9,06	6,61	17,68	2940,70	-291,20	6294,10	1,56	-2,45	11,07	111,26	-5,21	118,92
2.4 Грошові кошти	346,90	182,20	261,30	431,20	0,98	0,30	0,33	0,66	-164,70	79,10	169,90	-0,69	0,03	0,33	-47,48	43,41	65,02
2.5 Інші оборотні активи	0,00	268,40	95,70	0,00	0,00	0,44	0,12	0,00	268,40	-172,70	-95,70	0,44	-0,32	-0,12	—	-64,34	-100,00

Стаття балансу	Абсолютна величина, тис. грн				Питома вага, %				Зміни за період								
									в абсолютних величинах, тис грн			Зміна частки, в. п.			Темп приросту, %		
	2018	2019	2020	2021	2018	2019	2020	2021	2019	2020	2021	2019	2020	2021	2019	2020	2021
З Витрати майбутніх періодів	0,00	423,10	231,30	149,60	0,00	0,69	0,29	0,23	423,10	-191,80	-81,70	0,69	-0,40	-0,06	—	-45,33	-35,32
БАЛАНС	35265,26	61655,03	80111,12	65542,40	100,00	100,00	100,00	100,00	26389,77	18456,09	-14568,72	0,00	0,00	0,00	74,83	29,93	-18,19

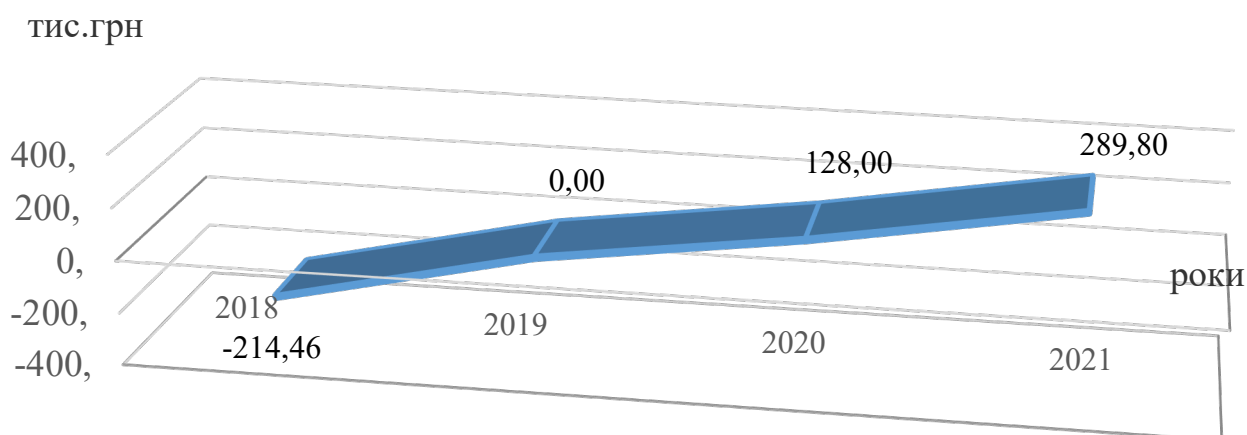

Рисунок 2.2 – Динаміка нерозподіленого прибутку (збитку)

Довгострокові зобов'язання становлять 0,00; 0,00; 4,50; 3,86% від загальної суми балансу за 2018-2021 роки. Забезпечення персоналу враховано у поточному фінансуванні.

Валюта балансу становить 35265,26; 61655,03; 80111,12; 65542,40 тис. грн. Вона зростає у 2019 і 2020 роках та скорочується у 2021 році. Частка необоротних активів становить 81,29; 84,35; 87,10; 77,52%.

Нематеріальні активи зменшилися з 17,55 тис. грн у 2018 році до 0 грн у 2021 році. Основні засоби та незавершені капітальні інвестиції формують решту наведених необоротних активів.

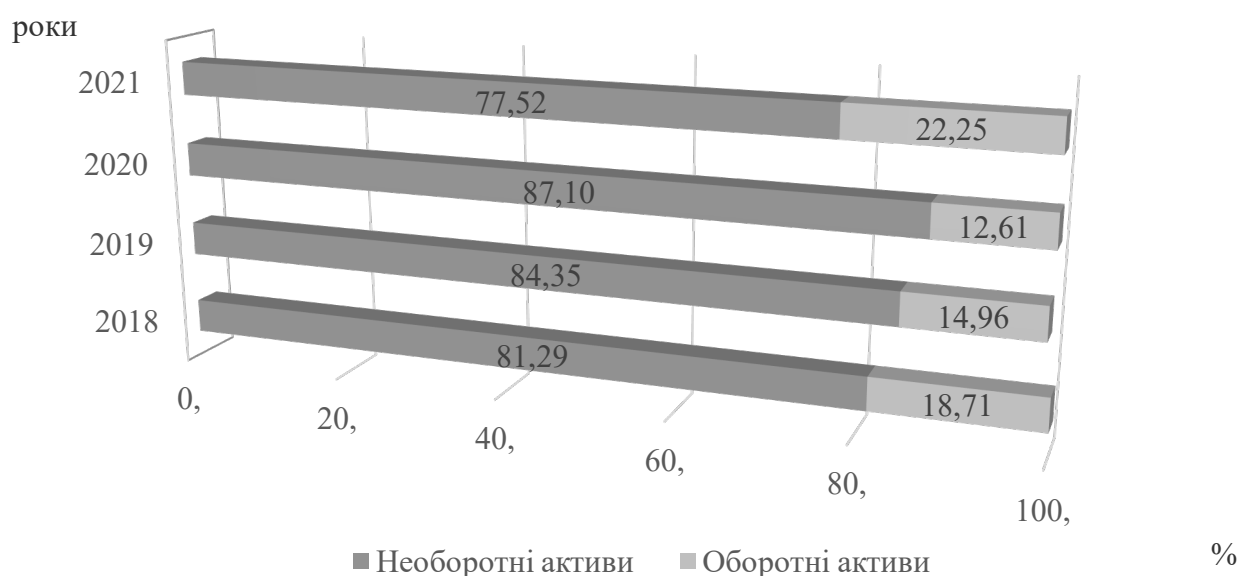

Рисунок 2.3 – Динаміка структури активів у 2018-2021 рр.

Сукупна поточна дебіторська заборгованість становить 2643,20; 5583,90; 5292,70; 11586,80 тис. грн; запаси – 3607,61; 3188,52; 4452,80; 2564,80 тис. грн. У 2021 році товарна дебіторська заборгованість різко зросла; її якість і прострочення, за наявними даними, не визначені.

Товарна дебіторська заборгованість у 2018 році була нижчою за товарну кредиторську, а у 2019-2021 роках перевищувала її. Висновок про нетто-кредитора стосується лише останніх трьох років; прострочення не визначено.

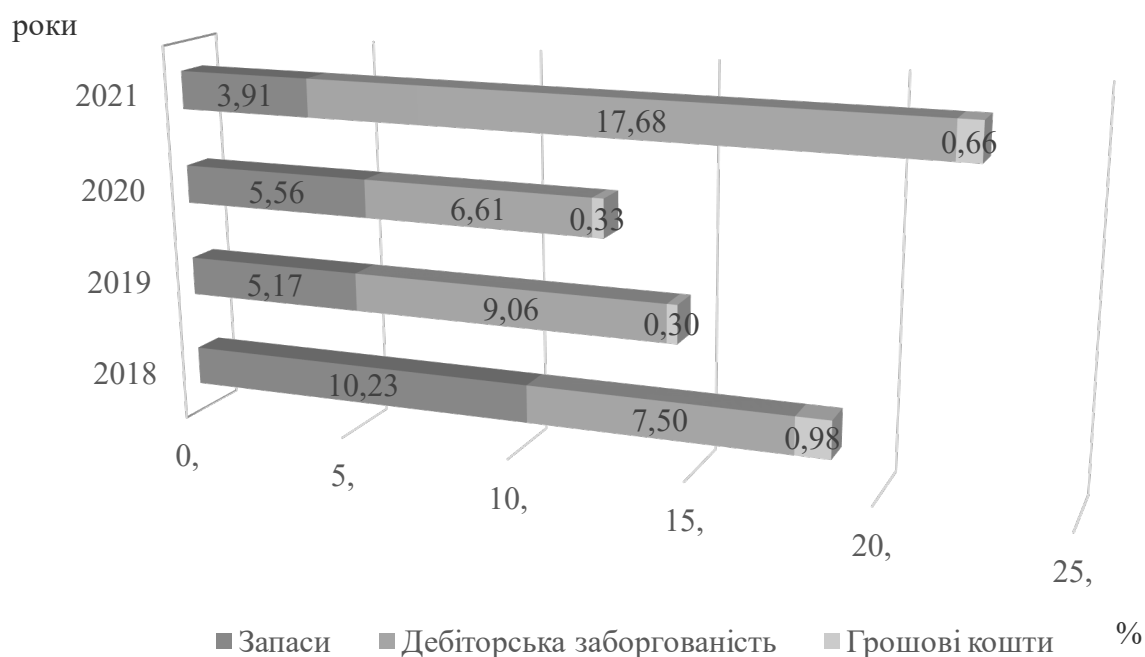

Рисунок 2.4 – Динаміка структури оборотних активів

Показники рентабельності зіставляють прибуток із виручкою, активами, власним капіталом або витратами. Вибір чисельника й знаменника має відповідати економічному змісту показника [72, с. 384].

Дані для аналізу рентабельності підприємства наведено у таблиці 2.3.

Рентабельність середніх активів становить 1,9886; 0,2009; 2,6989% за 2019-2021 роки. Після зниження у 2020 році значення 2021 року перевищує рівень 2019 року.

Рентабельність середнього власного капіталу становить 2,7574; 0,2760; 4,0417% за 2019-2021 роки. Найвище значення спостерігається у 2021 році.

Валова рентабельність продажів становить 8,50; 7,66; 7,10%. Ці співвідношення впливають із наведених доходів і собівартості.

Таблиця 2.3 – Показники рентабельності підприємства у 2019-2021 рр.

Показник	роки			Відхилення 2019-2020		Відхилення 2020-2021	
	2019	2020	2021	абс.	приріст, %	абс.	приріст, %
рентабельність активів (капіталу)	0,0199	0,0020	0,0270	-0,0179	-89,90	0,0250	1243,61
рентабельність власного капіталу	0,0276	0,0028	0,0404	-0,0248	-89,99	0,0377	1364,16
валова рентабельність реалізованої продукції	0,0850	0,0766	0,0710	-0,0084	-9,88	-0,0056	-7,31
чиста рентабельність реалізованої продукції	0,0110	0,0018	0,0131	-0,0092	-83,66	0,0113	632,08
валова рентабельність основної діяльності	0,0929	0,0830	0,0764	-0,0099	-10,70	-0,0065	-7,87
рентабельність операційної діяльності	0,0459	0,0130	0,0157	-0,0329	-71,61	0,0027	20,77

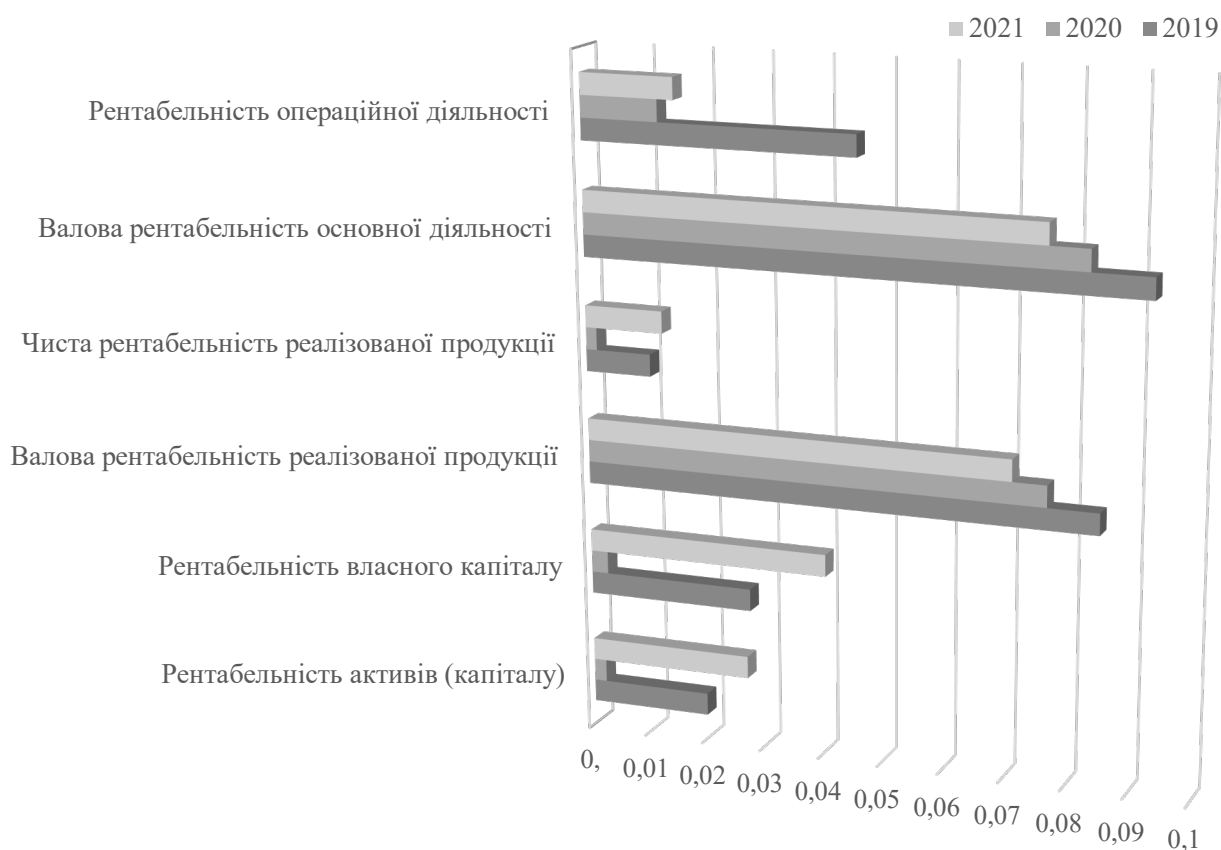

Рисунок 2.5 –Динаміка показників рентабельності за 2019-2021 рр.

Чиста рентабельність продажів становить 1,0968; 0,1792; 1,3122% за 2019-2021 роки. Відновлення у 2021 році перевищує рівень 2019 року, проте запас маржі залишається обмеженим.

Відношення валового прибутку до собівартості становить 9,2896; 8,2954;

7,6426%. Показник знижується протягом 2019-2021 років.

Рентабельність операційної діяльності дорівнює $EBIT / (\text{собівартість} + \text{адміністративні витрати} + \text{витрати на збут} + \text{інші операційні витрати})$: 4,5902; 1,3031; 1,5738%. Фінансовий дохід у розмірі 76,20 тис. грн у 2021 році враховано після EBIT; він не є операційним доходом.

Найвищі чисті показники рентабельності у 2019-2021 роках припадають на 2021 рік; операційна рентабельність найвища у 2019 році. Валова маржа послідовно зменшується.

Фінансовий стан характеризується поєднанням відносно високої частки власного капіталу, низької рентабельності та дефіциту ліквідності. Недостатність оборотних активів для покриття поточних зобов'язань є суттєвим ризиком, тому беззастережна оцінка стану як стабільного є необґрунтованою.

2.2 Оцінювання рівня фінансової безпеки підприємства

Невизначеність ринкового середовища потребує адаптивного фінансового управління. Оцінювання безпеки має допомагати своєчасно виявляти вразливі ділянки, обмежувати ризик втрати платоспроможності та підтримувати стійкість підприємства [19, с. 185].

Для досліджуваної моделі оцінювання безпеки спрямовано виявлення причин несприятливих співвідношень та визначення пріоритетів фінансового управління.

У дослідженні використано індикаторний підхід: розраховані показники зіставлено з прийнятими аналітичними орієнтирами. Такі орієнтири не є універсальними нормативами; їх застосування потребує врахування галузі, сезонності та умов кредитування.

Спочатку проаналізовано ліквідність, структуру капіталу та оборотність, після чого відібрані показники зіставлено з прийнятими критеріями.

Перш за все, дослідимо динаміку показників ліквідності ТОВ «ВІНК» у 2018-

2021 рр.

Ліквідність – це здатність активів перетворюватися на гроші. Для оцінювання поточної платоспроможності важливі не лише їх загальна сума, а й строки реалізації та відповідність строкам платежів.

Ступінь ліквідності активів підприємства визначається тривалістю часового періоду, протягом якого ця трансформація може бути здійснена (чим коротший період, тим вища ліквідність активів) [32, с. 14].

Дані для аналізу коефіцієнтів ліквідності наведено в таблиці 2.4.

Поточна ліквідність за 2018-2021 роки становить 0,6336; 0,5553; 0,5492; 0,6112. Значення нижче за одиницю; у 2021 році покриття покращилося порівняно з 2020 роком.

Таблиця 2.4 – Показники ліквідності ТОВ «ВІНК» у 2018-2021 роках

Показник	На кінець				Відхилення 2018-2019		Відхилення 2019-2020		Відхилення 2020-2021	
	2018	2019	2020	2021	абс.	приріст, %	абс.	приріст, %	абс.	приріст, %
коефіцієнт поточної ліквідності (Кпл)	0,6336	0,5553	0,5492	0,6112	-0,0783	-12,35	-0,0061	-1,11	0,0620	11,29
коефіцієнт швидкої ліквідності (Кшл)	0,2663	0,3288	0,2803	0,4835	0,0625	23,47	-0,0485	-14,76	0,2032	72,50
коефіцієнт абсолютної ліквідності (Кал)	0,0333	0,0110	0,0142	0,0181	-0,0223	-67,07	0,0032	29,48	0,0039	27,23
власні оборотні кошти (ВОК), тис грн	-3815,06	-6961,75	-11667,22	-11660,20	-3146,69	—	-4705,47	—	7,02	—
коефіцієнт забезпеченості власними оборотними коштами (Квок)	-0,5782	-0,7548	-1,1549	-0,7996	-0,1766	—	-0,4001	—	0,3553	—
коефіцієнт забезпеченості запасів і витрат власними оборотними коштами (Кзвок)	-1,0575	-2,1834	-2,6202	-4,5462	-1,1259	—	-0,4368	—	-1,9260	—
коефіцієнт маневреності власних оборотних коштів (Кман _{вок})	-0,0909	-0,0262	-0,0224	-0,0370	0,0648	—	0,0038	—	-0,0146	—
коефіцієнт покриття запасів (Кпокр.зап)	0,8183	2,0342	1,6745	3,4620	1,2159	148,60	-0,3597	-17,68	1,7875	106,74

Коливання поточної ліквідності є відносно невеликими, але це свідчить про стабільність недостатнього рівня покриття, а не про належну платоспроможність.

Швидка ліквідність = (грошові кошти + товарна дебіторська заборгованість)

/ (поточні зобов'язання + поточні забезпечення): 0,2663; 0,3288; 0,2803; 0,4835.

Аванси та бюджетну дебіторську заборгованість не включено через невизначеність строків їх грошового погашення. У 2021 році показник покращується, але залишається нижчим за 0,6.

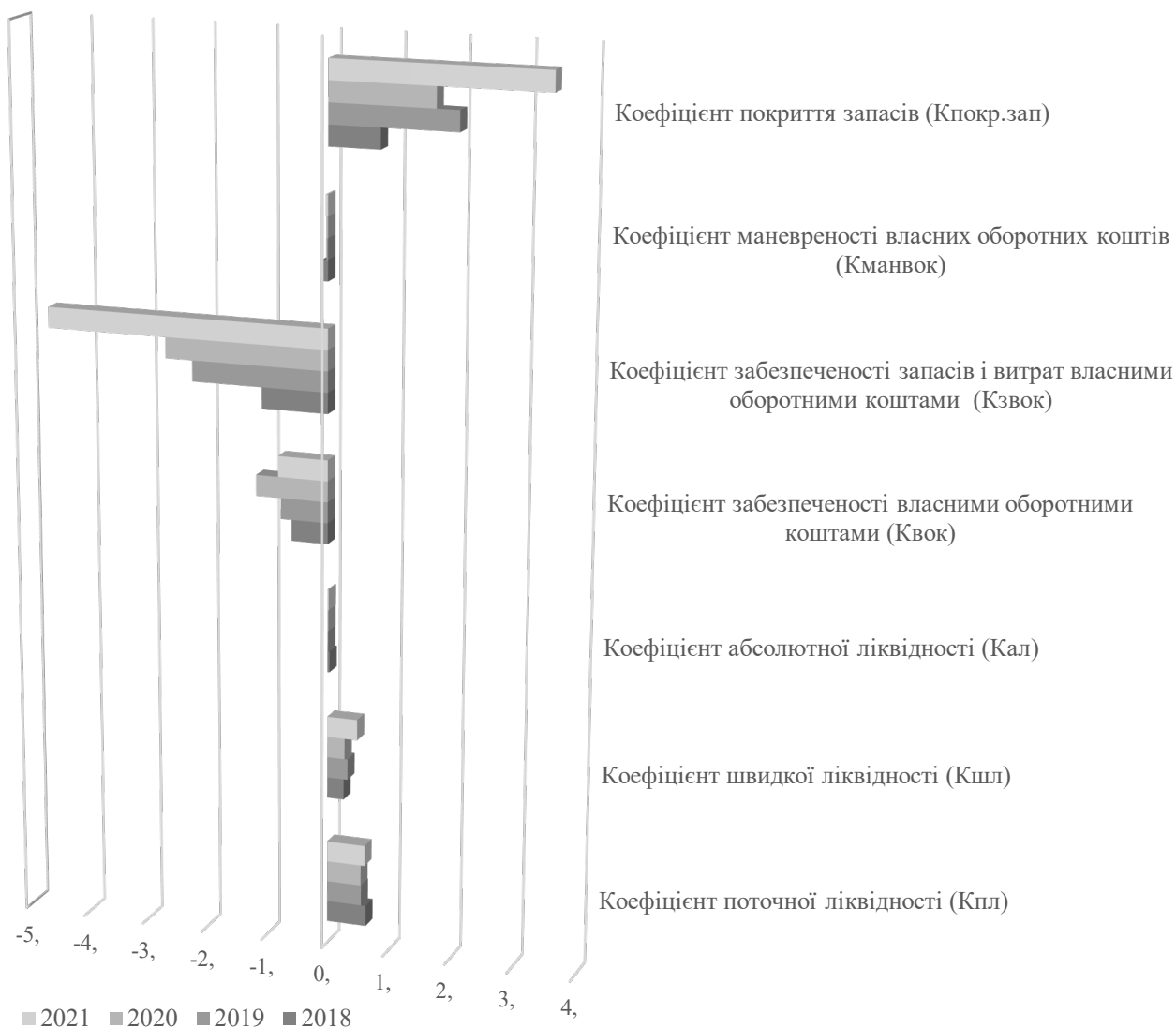

Рисунок 2.6 – Динаміка показників ліквідності за 2018-2021 рр.

Абсолютна ліквідність дорівнює 0,0333; 0,0110; 0,0142; 0,0181. Грошові кошти покривають лише невелику частину поточних зобов'язань і забезпечень.

Власні оборотні кошти (власний капітал мінус необоротні активи) становлять -3815,06; -6961,75; -11667,22; -11660,20 тис. грн. Дефіцит найбільший у 2020 році; у 2021 році він скорочується лише на 7,02 тис. грн.

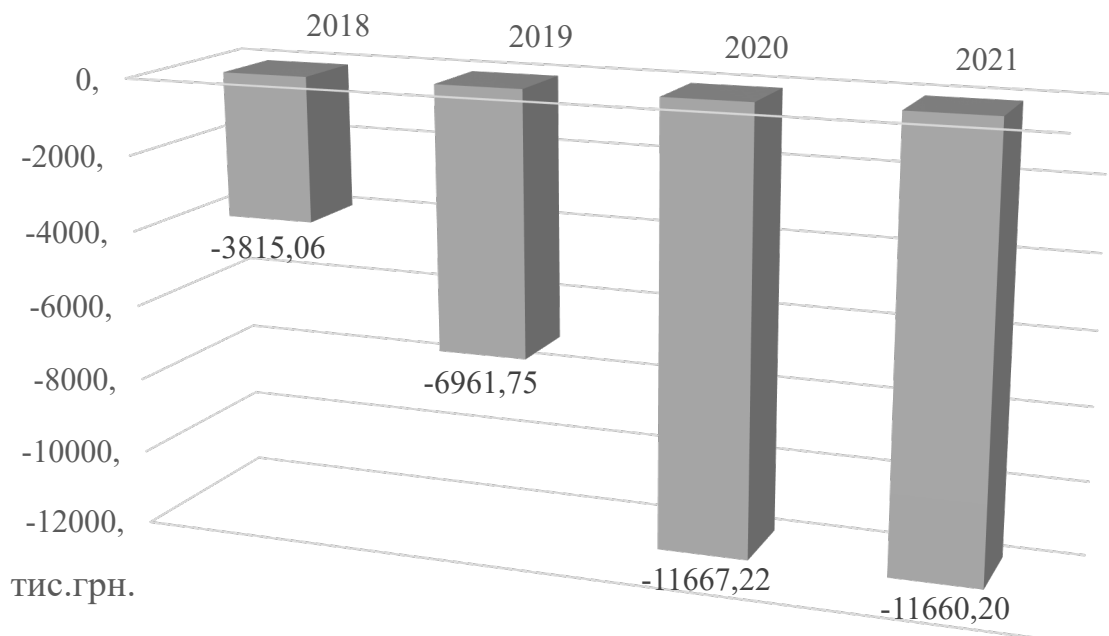

Рисунок 2.7 – Динаміка власних оборотних коштів за 2018-2021 рр.

Власні оборотні кошти визначено як різницю між власним капіталом і необоротними активами. Від’ємні значення коефіцієнтів забезпеченості свідчать про те, що власний капітал не покриває необоротних активів, а фінансування оборотних активів залежить від залучених джерел.

Відношення грошових коштів до від’ємної величини власних оборотних коштів не має звичайного тлумачення як частка ліквідного резерву. Його числове зростання не слід автоматично вважати поліпшенням.

Покриття запасів = (власні оборотні кошти + довгострокові кредити + короткострокові банківські кредити) / запаси: 0,8183; 2,0342; 1,6745; 3,4620. Значення 2018 року нижче одиниці; кредитне покриття не усуває ризиків ліквідності.

Результати оцінювання ліквідності свідчать про стійкий дефіцит власного оборотного фінансування. Пріоритетними є контроль дебіторської заборгованості, прогнозування грошових потоків та узгодження строків погашення зобов’язань.

Далі необхідно розрахувати показники фінансової стійкості підприємства ТОВ «ВІНК».

Фінансова стійкість відображає збалансованість джерел ресурсів і напрямів їх використання, що підтримує діяльність і розвиток за прийнятного рівня ризику.

Її межі слід визначати з урахуванням специфіки підприємства [53].

Визначимо тип фінансової стійкості ТОВ «ВІНК» за допомогою аналізу відносних показників (необхідні дані наведені у таблиці 2.5).

Коефіцієнт автономії (коефіцієнт концентрації власного капіталу) характеризує частку власних коштів підприємства (власного капіталу) у загальній сумі коштів, авансованих у його діяльність.

Частка власного капіталу в кожному році перевищує прийнятий орієнтир 0,5. Це характеризує структуру фінансування, але не підтверджує здатності негайно погасити зобов'язання.

Таблиця 2.5 – Показники фінансової стійкості ТОВ «ВІНК» у 2018-2021 роках

Показник	Роки				Відхилення					
					2018-2019		2019-2020		2020 -2021	
	2018	2019	2020	2021	абс.	приріст, %	абс.	приріст, %	абс.	приріст, %
коефіцієнт автономії	0,7047	0,7306	0,7254	0,5973	0,0259	3,68	-0,0053	-0,72	-0,1280	-17,65
коефіцієнт фінансової залежності	1,4190	1,3687	1,3786	1,6741	-0,0503	-3,55	0,0099	0,73	0,2955	21,44
коефіцієнт фінансового ризику	0,4190	0,3687	0,3786	0,6741	-0,0503	-12,01	0,0099	2,69	0,2955	78,06
коефіцієнт маневреності власного капіталу	-0,1535	-0,1545	-0,2008	-0,2978	-0,0010	—	-0,0462	—	-0,0971	—
коефіцієнт структури покриття довгострокових вкладень	0,0000	0,0000	0,0517	0,0499	0,0000	—	0,0517	—	-0,0018	-3,54
коефіцієнт довгострокового залучення коштів	0,0000	0,0000	0,0584	0,0608	0,0000	—	0,0584	—	0,0023	4,00
коефіцієнт фінансової незалежності капіталізованих джерел	1,0000	1,0000	0,9416	0,9392	0,0000	0,00	-0,0584	-5,84	-0,0023	-0,25

Автономія за 2019-2021 роки дорівнює 0,7306; 0,7254; 0,5973. Зниження між 2019 і 2021 роками становить 13,33 відсоткового пункту.

Фінансова залежність, обернена до автономії, становить 1,3687; 1,3786; 1,6741 за 2019-2021 роки.

Сукупні зобов'язання і забезпечення / власний капітал: 0,4190; 0,3687; 0,3786; 0,6741. Після найнижчого значення 2019 року боргове навантаження зростає; у 2021 році воно перевищує орієнтир 0,5.

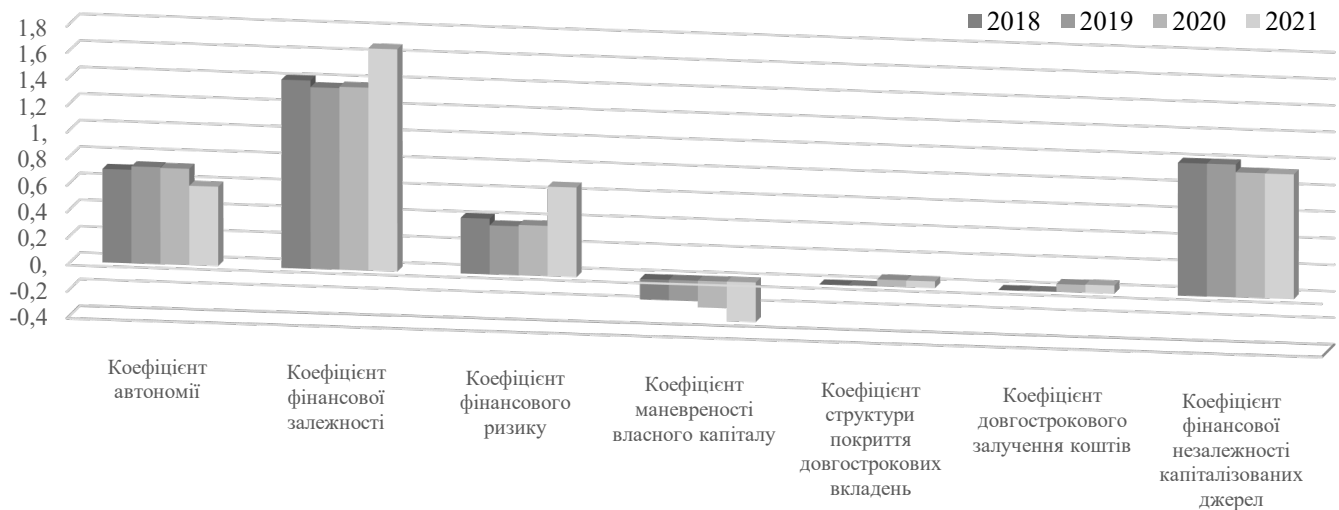

Рисунок 2.8 – Динаміка показників фінансової стійкості у 2018-2021 рр.

Коефіцієнт маневреності власного капіталу є від'ємним протягом усього періоду. Це означає, що власного капіталу недостатньо для повного покриття необоротних активів; частина таких активів фінансується за рахунок зобов'язань.

Довгострокові кредити / необоротні активи становлять 0,0000; 0,0000; 0,0517; 0,0499. Зменшення у 2021 році не усуває дефіциту власного оборотного фінансування.

Частки довгострокових кредитів та власного капіталу в капіталізованих джерелах у 2021 році дорівнюють 0,0608 і 0,9392; їхня сума становить 1.

Структура капіталу свідчить про переважання власного фінансування, але не усуває ризиків ліквідності. Після 2019 року посилюється залежність від боргових ресурсів, що потребує контролю за платіжним навантаженням.

Наступним важливим компонентом є аналіз ділової активності ТОВ «ВІНК» у 2018-2021 рр.

Аналіз ділової активності характеризує інтенсивність використання виробничих і фінансових ресурсів та співвідношення результатів діяльності з авансованим капіталом [59, с. 425].

Для оцінювання ділової активності застосовано коефіцієнти оборотності та умовні періоди обороту. Вони дають змогу зіставляти виручку або собівартість із

середніми залишками відповідних активів і зобов'язань.

У таблицях 2.6 та 2.7 наведено значення коефіцієнтів оборотності фінансових ресурсів підприємства та періоди їх оборотності.

Таблиця 2.6 – Коефіцієнти оборотності економічних та фінансових ресурсів підприємства у 2019-2021 роках

Показник	Умовне позначення	Напрямок позитивних змін	Роки			Відхилення 2019-2020		Відхилення 2020-2021	
			2019	2020	2021	абс.	приріст, %	абс.	приріст, %
коефіцієнт оборотності активів	K_A	> 0, збільшення	1,8131	1,1206	2,0567	-0,6925	-38,19	0,9361	83,53
коефіцієнт оборотності основних фондів	K_{OF}	> 0, збільшення	2,1948	1,3107	2,5011	-0,8841	-40,28	1,1904	90,82
коефіцієнт оборотності оборотних активів	K_{OA}	> 0, збільшення	11,1072	8,2205	12,1355	-2,8867	-25,99	3,9149	47,62
коефіцієнт оборотності запасів	K_3	> 0, збільшення	23,6588	19,1979	39,6572	-4,4609	-18,86	20,4593	106,57
коефіцієнт оборотності готової продукції	$K_{ГП}$	> 0, збільшення	473,1708	383,9533	793,1436	-89,2175	-18,86	409,1903	106,57
коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	$K_{ДЗ}$	> 0, збільшення	22,8063	15,6155	18,7236	-7,1908	-31,53	3,1080	19,90
коефіцієнт оборотності власного капіталу	K_{BK}	> 0, збільшення	2,5140	1,5400	3,0801	-0,9739	-38,74	1,5400	100,00
коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості	$K_{KЗ}$	> 0, зменшення	27,2757	30,0159	38,2240	2,7402	10,05	8,2081	27,35

Оборотність активів за 2019-2021 роки становить 1,8131; 1,1206; 2,0567. Після зниження у 2020 році у 2021 році відбувається прискорення. Для умовних періодів обороту використано 360 днів.

Фондовіддача (дохід / середня залишкова вартість основних засобів) становить 2,1948; 1,3107; 2,5011. Динаміка неоднорідна: зниження у 2020 році та відновлення у 2021 році.

Коефіцієнт оборотності оборотних активів відображає швидкість обертання оборотних засобів у звітному періоді

Оборотність оборотних активів дорівнює 11,1072; 8,2205; 12,1355; після уповільнення у 2020 році вона прискорилося у 2021 році.

Таблиця 2.7 – Періоди оборотності економічних та фінансових ресурсів підприємства у 2019-2021 роках

Показник	Формула	Напрямок позитивних змін	2019 рік, дні	2020 рік, дні	2021 рік, дні
період оборотності активів	$\frac{360}{K_A}$	> 0, зменшення	198,56	321,25	175,04
період оборотності основних фондів	$\frac{360}{K_{OF}}$	> 0, зменшення	164,02	274,67	143,94
період оборотності оборотних активів	$\frac{360}{K_{OA}}$	> 0, зменшення	32,41	43,79	29,67
період оборотності запасів	$\frac{360}{K_3}$	> 0, зменшення	15,22	18,75	9,08
період оборотності готової продукції	$\frac{360}{K_{ГП}}$	> 0, зменшення	0,76	0,94	0,45
період оборотності дебіторської заборгованості	$\frac{360}{K_{ДЗ}}$	> 0, зменшення	15,79	23,05	19,23
період оборотності власного капіталу	$\frac{360}{K_{BK}}$	> 0, зменшення	143,20	233,76	116,88
період обороту кредиторської заборгованості	$\frac{360}{K_{KЗ}}$	> 0, збільшення	13,20	11,99	9,42

Періоди обороту обчислено як 360, поділене на відповідний коефіцієнт без проміжного округлення. Тому таблиця 2.7 арифметично узгоджена з таблицею 2.6.

Оборотність запасів становить 23,6588; 19,1979; 39,6572. Чисельник – собівартість, знаменник – середні залишки запасів.

Період обороту запасів збільшився у 2020 році та скоротився у 2021 році. Оцінка потребує врахування надійності постачання та ризику дефіциту сировини.

У прикінцевому балансі наведено готову продукцію (рядок 1103), яка становить близько 5% від загальних запасів. За цими залишками оборотність дорівнює 473,1708; 383,9533; 793,1436. Результат залежить від деталізації запасів і не підтверджує фактичної зміни попиту.

Оборотність товарної дебіторської заборгованості становить 22,8063; 15,6155; 18,7236. У 2020 році інкасація уповільнюється, а у 2021 році прискорюється.

Розрахунковий період інкасації за 2019-2021 роки становить 15,79; 23,05; 19,23 днів. Після подовження у 2020 році він скорочується у 2021 році; прострочення за цим показником не визначається.

Оборотність власного капіталу за 2019-2021 роки становить 2,5140; 1,5400; 3,0801. У 2020 році вона знижується, а в 2021 році – зростає.

Оборотність товарної кредиторської заборгованості дорівнює 27,2757; 30,0159; 38,2240. Довший строк оплати може зменшити потребу в грошах лише за умови дотримання договірних строків.

У кожному з 2019-2021 років розрахунковий період інкасації дебіторської заборгованості перевищує період оплати товарної кредиторської заборгованості. Це створює часовий розрив у торговельних розрахунках і потребу в додатковому фінансуванні.

Оборотність активів, запасів і дебіторської заборгованості уповільнюється у 2020 році та прискорюється у 2021 році. Позитивна динаміка 2021 року не усуває дефіциту ліквідності.

Від’ємні власні оборотні кошти та поточна ліквідність нижче одиниці свідчать про структурний дефіцит оборотного фінансування. Покриття необоротних активів короткостроковими джерелами підвищує ризик рефінансування.

Висока автономія супроводжується низькою ліквідністю. Для оцінювання фінансової безпеки ці характеристики необхідно аналізувати спільно, без автоматичного висновку про інвестиційну привабливість.

Перевищення строку інкасації дебіторської заборгованості над строком

оплати кредиторам свідчить про потребу в додатковому фінансуванні розрахунків. Висновок про платіжну дисципліну потребує даних про прострочення.

Для стабілізації стану необхідно переглянути умови співпраці з дебіторами, впровадити новітні технології управління дебіторською заборгованістю (факторинг, кредитні лінії тощо)

2.3 Аналіз рівня фінансової безпеки підприємства на основі індикаторного методу

Індикаторне оцінювання доповнює фінансовий аналіз перевіркою відповідності показників установленим критеріям. Несприятливі відхилення вказують на можливі ризики, але їхнє значення необхідно оцінювати з урахуванням причин, тривалості та взаємозв'язків між показниками.

Вибір індикаторів і порогів залишається методичним завданням дослідника. Індикаторами є показники, за якими визначають стан окремих складових фінансової безпеки [63, с. 152].

Часткові індикатори характеризують окремі напрями фінансового стану, а узагальнені оцінки поєднують кілька характеристик. Під час агрегування необхідно враховувати ваги та взаємозалежність показників.

Попри відмінності методик, фінансову безпеку послідовно пов'язують із ресурсним забезпеченням діяльності підприємства [56].

У розглянутих підходах до системи показників враховано власний і оборотний капітал, кредити, інвестиції та бюджетне фінансування. Оцінювання доповнюють характеристиками прибутковості, оборотності та здатності виконувати боргові зобов'язання [21].

М. Бендіков пропонує враховувати портфель замовлень, потребу в інвестиціях та їх фактичний обсяг, інноваційну активність, рентабельність, фондвіддачу, прострочену заборгованість і забезпеченість власними джерелами [10].

У підходах, що пов'язують безпеку зі стійкістю, основну увагу приділено ліквідності, заборгованості та структурі фінансування [33]. С. Ілляшенко, І. Олексів і Н. Подольчак розглядає відповідні коефіцієнти як інструменти для виявлення фінансового ризику.

Індикатори безпеки мають відображати стан фінансової діяльності та водночас характеризувати захищеність фінансових інтересів. Тому їх добір повинен поєднувати облікову вимірюваність з економічним змістом ризику [45, с. 35].

Із системи показників, що характеризують стан фінансової діяльності підприємства, слід вибрати ті, які відповідають таким вимогам:

- мати прозорі формули та зрозуміле тлумачення; для узагальнення за потреби застосовувати нормування, не обмежуючи самі вихідні коефіцієнти діапазоном від 0 до 1;
- повинні бути суттєвими і значущими;
- базуватися на чинній бухгалтерській та статистичній звітності, а також на оперативному (внутрішньо-системному, внутрішньо-корпоративному) обліку, якщо він є;
- бути оперативними для відповідного реагування на стан фінансової безпеки;
- характеризувати якісний та кількісний стан фінансової безпеки у статичній і динамічній;
- повністю і комплексно охоплювати всі сторони фінансової діяльності підприємства, адекватно відображати фінансову діяльність підприємства в комплексі;
- бути тими з них, які застосовуються в плануванні, обліку та аналізі фінансової діяльності підприємства [76].

Виходячи з наведених вимог, були обрані такі показники фінансової безпеки підприємства (таблиця 2.8) [63, с.154]

Таблиця 2.8 – Система індикаторів фінансової безпеки підприємства

Показник	Призначення	Розрахунок	Нормативне значення
1	2	3	4
індикатори фінансової стійкості			
коефіцієнт автономії	показує питому вагу власного капіталу підприємства у загальній вартості коштів інвестованих у його діяльність	$K_{фа} = \frac{\text{Власний капітал}}{\text{Розмір сукупних активів}}$	$K_{фа} > 0,5$
Коефіцієнт фінансового ризику	Характеризує суму зобов'язань на одиницю власного капіталу	$K_{фр} = \frac{\text{Поточні зобов'язання} + \text{Поточні забезпечення} + \text{Довгострокові кредити}}{\text{Власний капітал}}$	$K_{фр} < 0,5$ Критичне значення $K_{фр} = 1$
коефіцієнт фінансової стійкості	показує яка частина активів підприємства забезпечена стійкими (довготерміновими) джерелами фінансування	$K_{фс} = \frac{\text{Власний капітал} + \text{Довготермінові зобов'язання}}{\text{Розмір сукупних активів}}$	$0,5 < K_{фс} < 0,9$
коефіцієнт маневреності власного капіталу	показує яка частина власного оборотного капіталу знаходиться в обороті, а яка капіталізована в необоротних активах	$K_{м} = \frac{\text{Власний капітал} - \text{Необоротні активи}}{\text{Власний капітал}}$	$0,1 < K_{м} < 0,5$
коефіцієнт співвідношення мобільних і іммобілізованих коштів (коефіцієнт структури капіталу)	показує, скільки гривень оборотних активів припадає на кожну гривню, вкладену в необоротні активи підприємства	$K_{ск} = \frac{\text{Оборотні активи}}{\text{Необоротні активи}}$	Зростання в динаміці
індикатори платоспроможності			
коефіцієнт абсолютної ліквідності	Характеризує готовність підприємства негайно погасити свою короткотермінову заборгованість	$K_{ал} = \frac{\text{Грошові кошти}}{\text{Поточні зобов'язання} + \text{Поточні забезпечення}}$	$\geq 0,2$ – прийнятий орієнтир
коефіцієнт швидкої ліквідності (проміжний коефіцієнт ліквідності)	Характеризує, яка частина ліквідних оборотних активів припадає на кожну гривню короткотермінових зобов'язань	$K_{шл} = \frac{\text{Грошові кошти} + \text{Товарна дебіторська заборгованість}}{\text{Поточні зобов'язання} + \text{Поточні забезпечення}}$	$\geq 0,6$ – прийнятий орієнтир
коефіцієнт поточної ліквідності (загальний коефіцієнт покриття)	Характеризує достатність оборотних активів для погашення поточних зобов'язань підприємства протягом звітного періоду	$K_{пл} = \frac{\text{Оборотні активи}}{\text{Поточні зобов'язання} + \text{Поточні забезпечення}}$	$K_{пл} > 2,0$

Продовження таблиці 2.8

1	2	3	4
індикатори ділової активності			
коефіцієнт загальної оборотності капіталу (ресурсовіддача)	показує скільки гривень виручки від реалізації припадає на одну гривню коштів інвестованих в активи підприємства і характеризує швидкість обороту усього капіталу підприємства	Кок = Чиста виручка від реалізації : Середньорічна вартість активів	Зростання в динаміці
коефіцієнт оборотності матеріальних оборотних активів (оборотності запасів)	показує скільки разів інвестовані у матеріальні оборотні активи кошти покриваються у собівартості реалізованої продукції	Коз = Собівартість реалізованої продукції : Середньорічна вартість матеріальних оборотних активів	Зростання в динаміці
період обороту запасів	показує тривалість періоду, протягом якого запаси трансформуються в грошові кошти	Тоз = кількість днів у періоді : коефіцієнт оборотності запасів	Зменшення в динаміці
коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості	показує у скільки разів собівартість реалізації перевищує середньорічну вартість кредиторської заборгованості і характеризує кількість оборотів кредиторської заборгованості за період	Кокз = Собівартість реалізованої продукції : Середньорічна вартість товарної кредиторської заборгованості	Умове зменшення за дотримання строків оплати
період повернення кредиторської заборгованості	показує тривалість періоду, протягом якого здійснюється погашення товарної кредиторської заборгованості	Токз = кількість днів у періоді : коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості	Умове збільшення за дотримання строків оплати
коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	показує у скільки разів виручка від реалізації перевищує середньорічну вартість дебіторської заборгованості і характеризує кількість оборотів грошових коштів інвестованих в дебіторську заборгованість	Кодз = Виручка від реалізації продукції : Середньорічна вартість дебіторської заборгованості	Зростання в динаміці
період повернення дебіторської заборгованості	показує тривалість періоду, протягом якого здійснюється погашення дебіторської заборгованості	Тодз = Кількість днів у періоді : Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	Зменшення в динаміці

Систему показників сформовано для оцінювання забезпеченості ресурсами, структури фінансування та швидкості обороту. Їх регулярний розрахунок створює основу для моніторингу, однак управлінські висновки потребують урахування якості вихідних даних.

Отже, перейдемо до аналізу рівня фінансової безпеки ТОВ «ВІНК». Необхідні дані представлені в таблиці 2.9.

Таблиця 2.9 – Система індикаторів фінансової безпеки підприємства за 2019-2021 рр.

Показник	Граничне значення	2019	2020	2021
індикатори фінансової стійкості				
коефіцієнт автономії	$\geq 0,5$	0,7306	0,7254	0,5973
коефіцієнт фінансового ризику	$\leq 0,5$	0,3687	0,3786	0,6741
коефіцієнт фінансової стійкості	$0,5 < K_{fc} < 0,9$	0,7306	0,7704	0,6360
коефіцієнт маневреності ВК	$0,1 < K_m < 0,5$	-0,1545	-0,2008	-0,2978
коефіцієнт структури капіталу	Зростання	0,1773	0,1448	0,2870
індикатори платоспроможності				
коефіцієнт абсолютної ліквідності	$\geq 0,2$	0,5553	0,5492	0,6112
коефіцієнт швидкої ліквідності	$\geq 0,6$	0,3288	0,2803	0,4835
коефіцієнт поточної ліквідності	$> 2,0$	0,0110	0,0142	0,0181
індикатори ділової активності				
коефіцієнт оборотності капіталу	Зростання	1,8131	1,1206	2,0567
коефіцієнт оборотності запасів	Зростання	23,6588	19,1979	39,6572
період обороту запасів	Зменшення	15,2163	18,7521	9,0778
коефіцієнт оборотності КЗ	Зменшення	27,2757	30,0159	38,2240
період повернення КЗ	Зростання	13,1986	11,9936	9,4182
коефіцієнт оборотності ДЗ	Зростання	22,8063	15,6155	18,7236
період повернення ДЗ	Зменшення	15,7851	23,0540	19,2271

Індикатори в таблиці 2.9 дають неоднорідні результати: структура капіталу відповідає частково прийнятим орієнтирам, тоді як ліквідність і маневреність залишаються недостатніми.

Оцінку виконано за 15 індикаторами. Для показників із фіксованим порогом перевірено їх дотримання, а для динамічних – напрям зміни відносно попереднього року. Критерії наведено в таблиці 2.9.

У 2019 році автономія, фінансовий ризик та фінансова стійкість відповідають встановленим порогам. Маневреність від’ємна, а співвідношення оборотних і необоротних активів зменшується порівняно з 2018 роком.

Усі три коефіцієнти ліквідності є додатними, проте нижчими за встановлені порогові значення. Отже, проблема полягає в недостатній величині коефіцієнтів, а не в їхньому від’ємному знаку.

Напрями зміни показників оборотності оцінено окремо. Для кредиторської заборгованості умовно прийнято збільшення строку фінансування як сприятливий напрям, але лише за відсутності порушення договірних строків.

У 2019 році виконано 9 із 15 критеріїв, або 60,00%. База оборотності за 2018 рік є умовною через використання кінцевих залишків.

У 2020 році виконано 4 із 15 критеріїв, або 26,67%. Погіршення оборотності та недостатня ліквідність ускладнюють оцінювання.

У 2021 році виконано 9 із 15 критеріїв, або 60,00%. Відновлення оборотності поєднується зі зростанням фінансового ризику до рівня понад 0,5.

Індекс відображає частку виконаних аналітичних критеріїв, а не ймовірність фінансової безпеки. Його зростання не усуває потреби в аналізі критичних ризиків ліквідності.

Узагальнену оцінку визначено як кількість виконаних критеріїв, поділену на 15 і помножену на 100%. Усі критерії мають однакову вагу; взаємозалежність коефіцієнтів і періодів оборотності обмежує самостійність індикаторів.

Результати розрахунку становлять:

$$2019: 9 / 15 \times 100\% = 60,00\%.$$

$$2020: 4 / 15 \times 100\% = 26,67\%.$$

$$2021: 9 / 15 \times 100\% = 60,00\%.$$

Умовна індикаторна оцінка підвищується у 2021 році. Однак від'ємні власні оборотні кошти та низькі коефіцієнти ліквідності залишаються визначальними обмеженнями для фінансової безпеки.

Середню частку виконаних критеріїв за три роки визначено за 45 спостереженнями:

$$(9 + 4 + 9) / 45 \times 100\% = 48,89\%.$$

Середній індекс становить 48,89%. Це частка виконаних умовних критеріїв, а не ймовірність безпеки. Критичні ризики ліквідності оцінюються окремо.

Також слід зазначити, що для більш точних висновків про рівень фінансової безпеки ТОВ «ВІНК» необхідно провести подальший аналіз за допомогою:

- факторного аналізу, використовуючи модель «DuPont»;
- кореляційно-регресійного аналізу.

Факторний аналіз деталізує зміну рентабельності власного капіталу. Описову регресію застосовано лише для демонстрації статистичного зв'язку за чотирирічними спостереженнями; причинно-наслідкові та прогностні висновки не формулюються.

Висновки до другого розділу

У другому розділі здійснено оцінювання фінансового стану та рівня фінансової безпеки ТОВ «ВІНК» за даними агрегованого балансу та модельного звіту про фінансові результати за 2018-2021 роки. Аналіз охопив структуру активів і джерел фінансування, ліквідність, рентабельність, оборотність та відповідність обраним індикаторним критеріям. Результати засвідчили поєднання переважання власного капіталу з недостатнім поточним покриттям зобов'язань, що ускладнює однозначну позитивну оцінку фінансової безпеки підприємства.

Для забезпечення зіставності використано суми прикінцевої звітності без додаткового масштабування. Середні залишки за 2019-2021 роки визначено як половину суми значень на кінець відповідних років. Через відсутність даних за 2017 рік розрахунки оборотності та рентабельності за 2018 рік базуються на кінцевих залишках і є умовними. Забезпечення виплат персоналу включено до поточних зобов'язань, оскільки їх ігнорування призвело б до зниження поточного фінансового навантаження.

Валюта балансу становила 35265,26 тис. грн у 2018 році, 61655,03 тис. грн у 2019 році, 80111,12 тис. грн у 2020 році та 65542,40 тис. грн у 2021 році. Отже, після розширення ресурсної бази у двох попередніх періодах спостерігалось її скорочення. Самі зміни загальної вартості активів не пояснюють причин такого руху. Для визначення впливу інвестицій, вибуття майна або переоцінок потрібні додаткові первинні відомості.

У структурі активів домінували необоротні ресурси, насамперед основні засоби. Така структура відповідає наведеній виробничій спеціалізації підприємства, проте підкреслює важливість узгодження строків фінансування з тривалістю використання обладнання. Значна частина коштів зосереджена в активах, які не забезпечують швидкого погашення поточних платежів. Тому виробничий потенціал необхідно оцінювати разом із достатністю оборотних ресурсів, здатністю формувати грошові надходження та вартістю залученого фінансування.

Власний капітал становив 24852,49; 45047,16; 58110,10 та 39149,80 тис. грн відповідно. Коефіцієнт автономії дорівнював 0,7047; 0,7306; 0,7254 та 0,5973. В усіх роках власні джерела перевищували половину валюти балансу, однак після 2019 року їх частка знижувалася. Найпомітніше скорочення відбулося у 2021 році. Це засвідчує зміну структури фінансування, але не доводить конкретної причини зменшення капіталу без інформації про внески, виплати й коригування.

Співвідношення сукупних зобов'язань і забезпечень до власного капіталу зросло з 0,3687 у 2019 році до 0,3786 у 2020 році та 0,6741 у 2021 році. Останнє значення перевищує прийнятий орієнтир 0,5, хоча залишається нижчим за одиницю. Посилення залежності від боргового фінансування підвищує значення контролю платежів і ризику рефінансування. Водночас коефіцієнт не відображає процентних ставок, строків погашення або наявності прострочених зобов'язань.

Поточна ліквідність за 2018-2021 роки становила 0,6336; 0,5553; 0,5492 та 0,6112. Навіть після відновлення у 2021 році оборотних активів було недостатньо для покриття поточних зобов'язань і забезпечення відповідного співвідношення. Недостатність покриття зберігалася протягом усього періоду. Отже, проблема має стійкий характер і потребує узгодження строків платежів, перегляду структури фінансування та контролю надходжень від реалізації продукції.

Швидку ліквідність визначено як суму грошових коштів і товарної дебіторської заборгованості. Її значення становили 0,2663; 0,3288; 0,2803 та 0,4835. Поліпшення 2021 року не забезпечило досягнення прийнятого орієнтира 0,6. Аванси та бюджетну дебіторську заборгованість не включено через невизначеність

строків їх грошового погашення. Тому показник характеризує обраний склад ліквідних активів і має тлумачитися з урахуванням фактичної якості дебіторської заборгованості.

Абсолютна ліквідність дорівнювала 0,0333; 0,0110; 0,0142 та 0,0181. Наявний залишок коштів забезпечував покриття лише невеликої частини поточних зобов'язань. Власні оборотні кошти були від'ємними: -3815,06; -6961,75; -11667,22 та -11660,20 тис. грн. Найбільший дефіцит зафіксовано у 2020 році, а наступного року він скоротився лише на 7,02 тис. грн. Це свідчить про незмінну недостатність власних джерел для повного фінансування необоротних активів.

Аналіз прибутковості виявив різке погіршення модельних результатів у 2020 році та відновлення у 2021 році. Рентабельність середніх активів за 2019-2021 роки становила 1,9886%; 0,2009% та 2,6989%, а середнього власного капіталу: 2,7574%; 0,2760% та 4,0417%. Найвище значення цих показників припадає на останній рік. Проте поліпшення прибутковості не означає автоматичного усунення платіжних ризиків, оскільки прибуток і грошові надходження формуються за різними правилами.

Валова рентабельність продажів знижувалася з 8,50% у 2019 році до 7,66% у 2020 році та 7,10% у 2021 році. Чиста рентабельність становила 1,0968%; 0,1792% та 1,3122%, а операційна: 4,5902%; 1,3031% та 1,5738%. Таким чином, відновлення чистого результату супроводжувалося подальшим звуженням валової маржі. Це обґрунтовує необхідність окремого контролю собівартості, операційних витрат і фінансових складових прибутку, а не лише підсумкового показника.

Оборотність активів за 2019-2021 роки дорівнювала 1,8131; 1,1206 та 2,0567, запасів: 23,6588; 19,1979 та 39,6572, товарної дебіторської заборгованості: 22,8063; 15,6155 та 18,7236. У 2020 році використання ресурсів уповільнилося, а у 2021 році воно прискорилося. Водночас останнє значення оборотності дебіторської заборгованості залишалося нижчим, ніж у 2019 році. Отже, позитивні зміни за останній період не були однаковими для всіх складових оборотного капіталу.

Періоди обороту визначено за умовною тривалістю року 360 днів. Протягом 2019-2021 років строк інкасації товарної дебіторської заборгованості перевищував

строк оплати постачальникам, що створювало потребу у фінансуванні торговельних розрахунків. У 2018 році товарна дебіторська заборгованість була меншою за кредиторську, тому висновок про переважання вимог до покупців стосується наступних років. Без вікової структури боргів ці співвідношення не дають змоги визначити прострочення або платіжну дисципліну.

За індикаторним підходом у 2019 році виконано 9 із 15 критеріїв, у 2020 році – 4, у 2021 році – 9. Відповідні оцінки становили 60,00%, 26,67% та 60,00%; середня оцінка – 48,89%. Вона відображає частку виконаних умовних критеріїв. Рівні ваги та математична залежність між частинами показників обмежують самостійність індикаторів, тому індекс не можна трактувати як імовірність безпеки або як достатнє підтвердження фінансової стабільності.

Окремим результатом аналізу стало уточнення меж достовірності висновків. Наведений звіт про фінансові результати має модельний характер, а податок на прибуток розрахований на основі прийнятого припущення. Деталізація готової продукції також не підтверджена складськими даними. Відсутні відомості про рух коштів, розподіл прибутку, строки погашення боргів та умови кредитування. Через це неможливо визначити фактичні причини окремих змін або обґрунтувати конкретні суми потреби у фінансуванні. Виявлені співвідношення слід використовувати для постановки діагностичних завдань: перевірки складу активів, якості заборгованості та строкової відповідності ресурсів і платежів. Подальше підтвердження первинними документами дозволить відокремити реальні фінансові ризики від особливостей розрахункової моделі, уточнити пріоритетність управлінських заходів відповідно до фактичних умов діяльності підприємства та забезпечити належний зв'язок аналітичної оцінки з поточним фінансовим плануванням.

Результати другого розділу визначили головними проблемами недостатню ліквідність, дефіцит власного оборотного фінансування та зростання боргового навантаження. Відновлення рентабельності й оборотності у 2021 році є позитивною ознакою в межах моделі, але потребує підтвердження первинними даними. Пріоритетними напрямками подальшого управління є контроль дебіторської

заборгованості, узгодження строків фінансування, прогнозування платежів та збереження маржі. Саме ці напрями мають стати основою заходів зі зміцнення фінансової безпеки підприємства.

3 Удосконалення системи управління фінансової безпеки підприємства

3.1 Застосування факторного аналізу для визначення напрямів удосконалення процесу управління фінансовою безпекою підприємства

Підвищення ефективності фінансового управління потребує пояснення причин змін у результатах діяльності. Для цього оцінку фінансової безпеки доповнено факторним аналізом рентабельності власного капіталу.

Факторний аналіз розмежовує арифметичні внески окремих складових показника. Він допомагає визначати напрями подальшої діагностики, але не замінює аналізу конкретних господарських рішень.

Факторний аналіз – це методика комплексного системного вивчення та оцінки впливу факторів на величину результативних показників.

Рентабельність власного капіталу характеризує співвідношення чистого прибутку до ресурсів, вкладених власниками. Її слід розглядати разом із показниками ліквідності та боргового ризику.

Для розкладу рентабельності застосовано модель DuPont, яка поєднує чисту маржу, ресурсоефективність і фінансовий мультиплікатор. Схему взаємозв'язків наведено на рисунку 3.1.

В основу застосування даної моделі закладена наступна жорстко детермінована трьохфакторна залежність:

$$R_{BK} = (\text{ЧП} / B) \times (B / \bar{A}) \times (\bar{A} / B\bar{K}) = R_{\text{пр}} \times P \times K_{\text{фз}}. \quad (3.1)$$

де R_{BK} – рентабельність власного капіталу підприємства;

ЧП – чистий прибуток;

B – виручка від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг);

$\bar{A}$ – середня вартість активів;

$B\bar{K}$ – середня величина власного капіталу;

$R_{\text{пр}}$ - коефіцієнт чистої рентабельності продажів;

P - ресурсовіддача;

$K_{\text{фз}}$ – середньорічний фінансовий мультиплікатор; для 2018 року використано

кінцеві залишки.

Рисунок 3.1 – Факторна модель рентабельності власного капіталу фірми «DuPont»

З зазначеної моделі можемо зробити висновок, що рентабельність власного капіталу підприємства залежить від трьох чинників:

- рентабельність продажів;
- ресурсовіддача;
- структура авансованих у діяльність коштів (коефіцієнт фінансової залежності) [32, с. 36].

Чиста маржа характеризує результативність продажів, ресурсовіддача – використання активів, а фінансовий мультиплікатор – структуру їх фінансування. Єдине застосування середніх залишків забезпечує тотожність добутку факторів рентабельності власного капіталу.

Результати розрахунків необхідних показників на основі фінансової звітності ТОВ «ВІНК» наведено в таблиці 3.1.

Таблиця 3.1 – Показники факторної моделі «DuPont» ТОВ «ВІНК» в 2018-2021 рр.

Показник	Значення показника			
	2018	2019	2020	2021
коефіцієнт чистої рентабельності продажів (Rпр)	0,002544	0,010968	0,001792	0,013122
ресурсовіддача (Р)	1,386089	1,813086	1,120621	2,056713
Середньорічний фінансовий мультиплікатор (Кфз)	1,418983	1,386563	1,374272	1,497570
рентабельність власного капіталу (Rвк)	0,005004	0,027574	0,002760	0,040417

Рентабельність власного капіталу за 2018-2021 роки становить 0,5004; 2,7574; 0,2760; 4,0417%. За 2019-2021 роки використано середні залишки, а за 2018 рік – кінцеві.

- чиста маржа: 0,002544; 0,010968; 0,001792; 0,013122.
- ресурсовіддача: 1,386089; 1,813086; 1,120621; 2,056713.
- фінансовий мультиплікатор: 1,418983; 1,386563; 1,374272; 1,497570.

Динаміку показників представлено на рисунку 3.2.

Внески факторів визначено методом ланцюгових підстановок. Послідовно змінюються чиста маржа, ресурсовіддача та фінансовий мультиплікатор; інші складові на кожному кроці зберігають відповідні базові або вже оновлені значення.

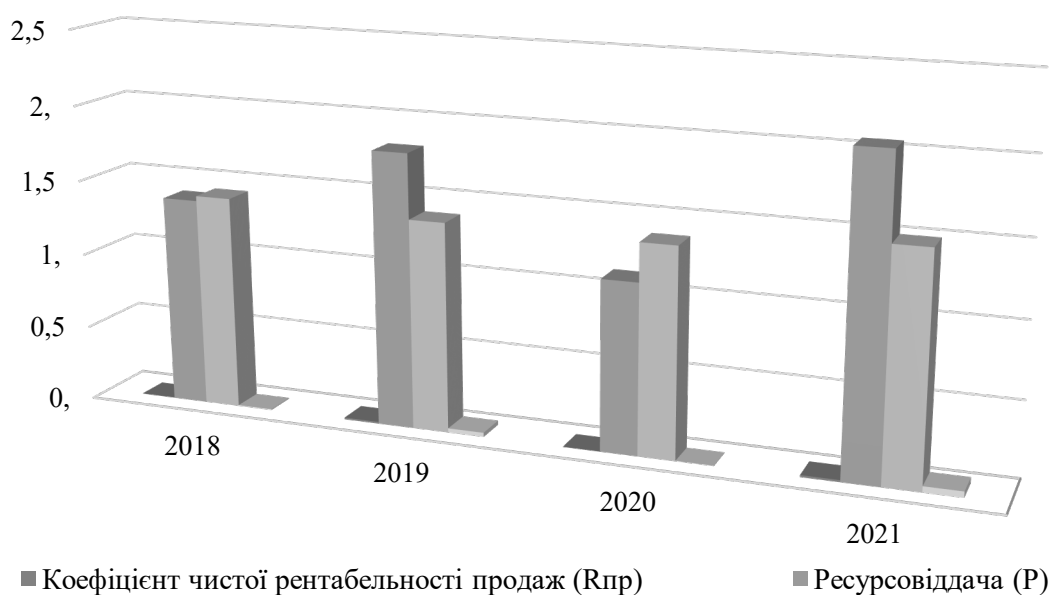

Рисунок 3.2 – Динаміка показників факторної моделі «DuPont» в 2018-2021 рр ТОВ «ВІНК»

Згідно з методом ланцюгових підстановок, загальна зміна рентабельності власного капіталу визначається за формулою:

$$\Delta R_{BK} = R_{BK}^1 - R_{BK}^0 \quad (3.2)$$

Де індекси «1» й «0» вказують на значення показників у звітному та попередньому періоді.

Вплив на зміну коефіцієнта рентабельності власного капіталу, зміни показника чистої рентабельності продажів ($\Delta RBK(R_{пр})$) визначається за формулою:

$$\Delta RBK(R_{пр}) = R_{пр1} P_0 K_{фз0} - R_{пр0} P_0 K_{фз0} \quad (3.3)$$

Зміну коефіцієнта рентабельності власного капіталу за рахунок зміни показника ресурсовіддачі ($\Delta RBK(P)$) визначаємо за формулою:

$$\Delta RBK(P) = R_{пр1} P_1 K_{фз0} - R_{пр1} P_0 K_{фз0} \quad (3.4)$$

Зміна коефіцієнта рентабельності власного капіталу за рахунок зміни коефіцієнта фінансової залежності ($\Delta RBK(K_{фз})$) визначається за формулою:

$$\Delta RBK(K_{фз}) = R_{пр1} P_1 K_{фз1} - R_{пр1} P_1 K_{фз0} \quad (3.5)$$

Сума трьох факторних впливів повинна дорівнювати загальній зміні рентабельності власного капіталу:

$$\Delta RBK = \Delta RBK(R_{пр}) + \Delta RBK(P) + \Delta RBK(K_{фз}) \quad (3.6)$$

Розрахунок факторних впливів деталізує причини зміни рентабельності. Він є арифметичним розкладом показника і не доводить незалежного причинного впливу кожного чинника. Тлумачення результатів має враховувати реконструйований характер доходів і витрат.

Результати розрахунків представлені у таблиці 3.2.

У 2019 році рентабельність власного капіталу зросла. Факторні впливи визначено у такому порядку: чиста маржа, ресурсовіддача, фінансовий мультиплікатор.

- Вплив чистої маржі: 0,01656908.
- вплив ресурсовіддачі: 0,00664563.
- Вплив фінансового мультиплікатора: -0,00064471.

Таблиця 3.2 – Вплив факторних показників моделі «DuPont» на динаміку рентабельності власного капіталу ТОВ «ВІНК» у 2019-2021 рр.

Фактор	Значення впливу фактору			Значення впливу у % до загальної зміни		
	2019	2020	2021	2019	2020	2021
зміна коефіцієнта чистої рентабельності продажів	0,01656908	-0,02306738	0,01744823	73,412	92,965	46,335
зміна ресурсовіддачі	0,00664563	-0,00172101	0,01688097	29,445	6,936	44,828
зміна коефіцієнта фінансової залежності	-0,00064471	-0,00002469	0,00332764	-2,856	0,099	8,837
загальна зміна	0,02257001	-0,02481308	0,03765683	100,000	100,000	100,000

У 2019 році збільшення чистої маржі та ресурсовіддачі перевищує від’ємний вплив фінансового мультиплікатора. Частки різноспрямованих впливів можуть бути від’ємними або перевищувати 100%.

У 2020 році всі три фактори знижували рентабельність. Внесок чистої маржі становить 92,965% загальної зміни; вплив фінансового мультиплікатора незначний.

У 2021 році рентабельність власного капіталу зросла. Усі три фактори мають додатний вплив:

- Чиста маржа: 0,01744823.
- ресурсовіддача: 0,01688097.
- фінансовий мультиплікатор: 0,00332764.

Частки факторів у загальній зміні 2021 року становлять:

- Чиста маржа – 46,335%.
- ресурсовіддача – 44,828%.
- Фінансовий мультиплікатор – 8,837%.

У 2019 році основний додатний внесок забезпечує чиста маржа; у 2020 році вона є основним від’ємним фактором. У 2021 році найбільший додатний внесок також припадає на чисту маржу. Сума впливів дорівнює загальній зміні.

Управління рентабельністю потребує одночасного контролю маржі, ефективності використання активів і структури фінансування. Збільшення

фінансового мультиплікатора не є безумовно бажаним, оскільки може супроводжуватися підвищенням боргового ризику.

3.2 Узагальнення заходів із підвищення рівня фінансової безпеки підприємства

Зміцнення фінансової безпеки потребує узгодження прибутковості, ліквідності та прийнятного рівня боргового навантаження.

Система заходів має поєднувати діагностику ризиків, вибір фінансових інструментів і контроль результатів. Її призначення – забезпечувати достатність ресурсів і обмежувати втрати через несприятливі зміни в середовищі.

Цільові параметри безпеки визначаються індивідуально, зважаючи на масштаб підприємства, характер виробництва, конкурентне середовище та доступність фінансування. Єдине оптимальне значення для всіх підприємств не може замінити такого аналізу.

Незалежно від специфіки діяльності управління фінансовою безпекою має виконувати такі функції:

- виявлення проблемних ділянок, оцінювання причин ризику та можливих наслідків;
- вибір і реалізація заходів усунення виявлених проблем;
- контроль ефективності заходів і повторне оцінювання стану підприємства;
- узгодження використання фінансових ресурсів із цілями розвитку та прийнятним рівнем ризику [27, с. 438].

Виконання цих функцій дає змогу відстежувати ризики та перевіряти, чи забезпечують управлінські рішення очікуваний результат.

Систему фінансової безпеки доцільно інтегрувати в загальний механізм управління, щоб результати моніторингу безпосередньо впливали на бюджетування та оперативні рішення.

Своєчасна інформація про проблеми є передумовою для ефективного реагування. Для її отримання необхідно:

- аналіз стану внутрішнього та зовнішнього середовищ підприємства, а також процесів, що відбуваються в них;
- визначення кризового середовища підприємства і виділення критичних ризиків;
- оцінка ймовірності настання кризової ситуації;
- виділення проблемних місць в діяльності підприємства, спираючись на дані проведеного аналізу;
- оцінка ефективності фінансово-господарської діяльності підприємства.

Виконання наведених завдань підтримує раннє виявлення ознак кризи та створює основу для оцінювання ефективності фінансового управління [27].

Факторний аналіз указує на зміну провідних чинників рентабельності в різні роки. Це обґрунтовує комплексне управління маржею й оборотністю, але без додаткових відомостей не доводить неефективності керівництва.

Рентабельність залежить від співвідношення доходів і витрат. Тому заходи мають бути спрямовані на збереження маржі, продуктивне використання ресурсів та обмеження непродуктивних витрат.

У стандартній моделі максимізації прибутку підприємство зіставляє граничний дохід із граничними витратами. Практичний вибір обсягу реалізації також залежить від попиту, виробничих обмежень і доступності оборотного фінансування.

Існують наступні резерви зростання прибутку:

- зростання об'єму виробництва та реалізації випускної продукції;
- зменшення собівартості виготовленої продукції;
- підвищення якості виготовленої продукції [59, с. 425].

Для максимізації прибутку підприємству необхідно здійснювати наступні заходи:

- суворе дотримання укладених договорів під час виконання робіт. Для підприємства важливо знайти замовників на виконання престижних і найбільш

потрібних для ринку робіт;

- проведення масштабної та ефективної політики у галузі підготовки персоналу, що є особливою формою вкладення капіталу;

- підвищення результативності збуту та скорочення надлишкових запасів без порушення безперервності виробництва й постачання;

- покращення якості продукції, яка випускається, що призведе до конкурентоспроможності та зацікавленості вибору підприємства замовниками робіт;

- збільшення обсягу виробництва шляхом більш повного використання виробничих потужностей підприємства;

- застосування сучасних механізованих та автоматизованих засобів для виконання робіт;

- розглянути та усунути причини появи перевитрачання фінансових ресурсів на комерційні витрати;

- удосконалювати рекламну діяльність, збільшувати ефективність окремих рекламних заходів;

- здійснювати ефективну цінову політику, диференційну по відношенню до окремих категорій покупців;

- здійснювати заходи, спрямовані на покращення «клімату» в колективі, що в майбутньому відобразиться на збільшенні продуктивності праці;

- здійснювати постійний контроль за умовами зберігання та транспортування сировини і готової продукції [20, с. 144].

Очікуваний ефект запропонованих заходів необхідно перевіряти за доходами, витратами та грошовими потоками. Особливу увагу слід приділяти відповідності продукції потребам покупців та ефективності каналів збуту.

Управління витратами має забезпечувати доцільне використання ресурсів за збереження якості продукції та обслуговування. Метою є підвищення ефективності, а не механічне скорочення всіх видів витрат.

До заходів, що забезпечують мінімізацію витрат, можна віднести наступні:

- скорочення витрат на виробництво. шляхом збільшення рівня

продуктивності праці, економічного використання сировини, матеріалів, палива, електроенергії, обладнання;

- скорочення невиробничих витрат та виробничого браку;
- вдосконалення системи управління витратами;
- забезпечення зростання товарообігу і вдосконалення його структури;
- підвищення ефективності використання основних фондів;
- підвищення продуктивності праці;
- вдосконалення торговельно-технологічного процесу;
- налагодження оперативного контролю за раціональним використанням матеріальних ресурсів [17, с. 289].

Реалізація виявлених резервів може поліпшити фінансовий результат за умови контролю витрат на впровадження та дотримання вимог до якості.

Описову регресію перераховано за чотиримарічними спостереженнями: x – сукупна поточна дебіторська заборгованість / активи; y – поточна ліквідність. Рівняння: $\hat{y} = 0,557441 + (0,292843)x$; $R^2 = 0,12801$. Частки x подано у коефіцієнтах, а не у відсотках. Мала вибірка не дозволяє робити причинно-наслідкові та прогностні висновки; окремого додатка у наданому документі немає.

Управління собівартістю має ґрунтуватися на аналізі витрат за видами продукції та центрами відповідальності. Скорочення витрат є доцільним лише за умови збереження якості та надійності виробництва.

Управління заборгованістю має узгоджувати строки інкасації виручки та оплати зобов'язань. Доцільно зосередитися на якості й оборотності боргів, а не лише на скороченні їхньої суми. Основні заходи охоплюють:

- контроль оборотності коштів у розрахунках (прискорення оборотності в динаміці є позитивною тенденцією);
- оцінювання платоспроможності покупців, їхньої платіжної дисципліни та визначення договірних умов оплати й кредитних лімітів;
- надання відвантаження товару в кредит постійним покупцям;
- ранжування кредиторської заборгованості за всіма строками виникнення (наприклад, розбивання по місяцях);

- постійний контроль безнадійних боргів для утворення необхідного резерву;
- системну взаємодію з дебіторами, нагадування про платежі та оцінювання доцільності факторингу з урахуванням його вартості;
- постійний аналіз рівня як дебіторської, так і кредиторської заборгованості та їх порівняння з критичними значеннями;
- побудова аналітичного обліку таким чином, щоб забезпечувалося отримання даних про терміни погашення, про утворення прострочень, про наявність векселів тощо. [12, с. 135].

Зазначені рекомендації сприятимуть виявленню неприпустимих видів кредиторської та дебіторської заборгованості та допоможуть правильно визначати базу оподаткування і будувати відносини з бюджетом.

Власний капітал формується зі статутного, додаткового, резервного капіталу та нерозподіленого прибутку. На його величину впливають як прибуток, так і внески власників, а також розподіл і коригування. Тому його зміни потребують самостійного аналізу.

Після систематизації засобів оптимізації кожного окремого фактора було виділено ті, які мають найбільш вагомий ефект на підвищення рівня фінансової безпеки підприємства (рисунки 3.3).

Доцільність кожного заходу залежить від умов діяльності та наявних ресурсів. Перед упровадженням необхідно оцінити очікуваний ефект, строк реалізації та ризики.

Економія сировини, зменшення втрат і підвищення продуктивності можуть сприяти зниженню собівартості. Очікуваний ефект необхідно підтверджувати розрахунком, ураховуючи витрати на впровадження та можливі зміни обсягу реалізації.

Збільшення нерозподіленого прибутку є одним із джерел зміцнення власного капіталу. Водночас слід ураховувати внески власників, виплати й інші зміни, тому політику капіталу не можна зводити лише до максимізації прибутку.

Контроль дебіторської та кредиторської заборгованості має охоплювати їхню

структуру, строки погашення, концентрацію за контрагентами та ознаки прострочення.

ПІДВИЩЕННЯ РІВНЯ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА	Власний капітал, прибуток	- підвищення ефективної діяльності зі збуту продукції - покращення якості продукції, що випускається - збільшення обсягу виробництва шляхом більш повного використання виробничих потужностей підприємства - удосконалення рекламної діяльності - здійснення ефективної цінової політики; - постійний контроль за умовами зберігання та транспортування сировини і готової продукції
	Витрати (в т.ч. собівартість)	- збільшення рівня продуктивності праці - економічне використання сировини, матеріалів, палива, електроенергії, обладнання - підвищення ефективності використання основних фондів - забезпечення зростання товарообігу та вдосконалення його структури - вдосконалення торгівельно-технологічного процесу
	Дебіторська та кредиторська заборгованість	- контроль оборотності коштів у розрахунках - відбір потенційних покупців, спираючись на умови оплати, що передбачені в договорах і контрактах - ранжирування КЗ і ДЗ за строками виникнення - контроль безнадійних боргів для утворення необхідного резерву - постійна праця з дебіторами для зменшення ДЗ
	Інші фактори	- загальні заходи мінімізації впливу загроз - аналіз стану внутрішнього та зовнішнього середовищ підприємства, а також процесів, що відбуваються в них - ідентифікація та ліквідація проблемних ситуацій в діяльності підприємства - оцінка ймовірності настання кризової ситуації - контроль за виконанням даних заходів - оптимізація фінансового механізму

Рисунок 3.3 – Заходи оптимізації факторів, що впливають на рівень фінансової безпеки підприємства

Отже, проаналізувавши фактори впливу на рівень фінансової безпеки підприємства, можна виділити ряд заходів з його оптимізації:

- аналіз та контроль за процесами, що відбуваються на підприємстві;
- ідентифікація та ліквідація проблемних місць;
- повне використання виробничих потужностей підприємства;
- економічне використання сировини та інших ресурсів;
- збільшення рівня продуктивності праці;
- підвищення якості продукції;
- здійснення ефективної збутової та рекламної діяльності;
- ранжування кредиторської та дебіторської заборгованості за строками

виникнення;

– контроль безнадійних боргів для формування необхідного резерву.

Систематизацію даних заходів наочно представлено на схемі (рис. 3.4).

Рисунок 3.4 – Система заходів з підвищення рівня фінансової безпеки підприємства

Результативність запропонованих заходів слід перевіряти за змінами маржі, ліквідності та тривалості оборотного циклу. Це дасть змогу коригувати фінансову політику на основі вимірюваних результатів.

Отже, для забезпечення стійкої та стабільної діяльності підприємству необхідно не лише збільшувати суми грошових надходжень, а й впроваджувати низку заходів для їх оптимізації.

Фінансова стратегія повинна забезпечувати регулярний аналіз діяльності, своєчасне виявлення ризиків і узгодження дій відповідальних підрозділів. Її результативність оцінюють за фактичними змінами ліквідності, маржі та оборотності.

Висновки до третього розділу.

У третьому розділі обґрунтовано напрями удосконалення управління фінансовою безпекою ТОВ «ВІНК» на основі факторного аналізу та узагальнення заходів щодо прибутковості, оборотного капіталу та структури фінансування. Основний результат полягає у визначенні складових зміни рентабельності власного капіталу та їх зв'язку з управлінськими пріоритетами. Запропоновані заходи спрямовані на збереження маржі, продуктивне використання ресурсів і зменшення платіжних ризиків, виявлених у попередньому розділі дослідження.

Для факторного аналізу застосовано модель DuPont, за якої рентабельність власного капіталу дорівнює добутку чистої рентабельності продажів, оборотності активів і фінансового мультиплікатора. За 2019-2021 роки використано середні залишки активів і власного капіталу, що забезпечило арифметичну тотожність моделі. Для базового 2018 року застосовано кінцеві залишки через відсутність попередніх даних. Тому порівняння з цим роком має додаткове методичне обмеження, що впливає на інтерпретацію результатів.

Рентабельність власного капіталу становила 0,5004% у 2018 році, 2,7574% у 2019 році, 0,2760% у 2020 році та 4,0417% у 2021 році. Динаміка засвідчує підвищення результативності у 2019 році, різке погіршення наступного року та відновлення в останньому періоді. Водночас ці значення характеризують модельні фінансові результати. Їх не можна використовувати як безумовне підтвердження ефективності конкретних управлінських рішень без перевірки первинної звітності підприємства.

Факторні впливи визначено методом ланцюгових підстановок у послідовності: чиста маржа, розподіл ресурсів і фінансовий мультиплікатор. Такий порядок дозволив отримати узгоджений розклад загальної зміни рентабельності. Внески залежать від прийнятої послідовності заміни факторів, тому їх оцінка має методичний характер. Сума трьох впливів дорівнює зміні результативного показника без проміжного округлення. Це підтверджує коректність обчислень, але не встановлює незалежного причинно-наслідкового впливу кожної складової.

У 2019 році збільшення чистої маржі забезпечило додатний вплив 1,6569 відсоткового пункту, зростання ресурсовіддачі – 0,6646 відсоткового пункту, а зміна фінансового мультиплікатора зменшила результат на 0,0645 відсоткового пункту. Загальний приріст рентабельності становив 2,2570 відсоткового пункту. Отже, поліпшення економічних співвідношень переважило вплив змін у фінансуванні. Найбільшу частку приросту сформувала чиста маржа, що підкреслює важливість контролю співвідношення доходів і витрат підприємства.

У 2020 році всі складові моделі мали негативний вплив. Зниження чистої маржі зменшило рентабельність на 2,3067 відсоткового пункту, скорочення ресурсовіддачі – на 0,1721, зміна фінансового мультиплікатора – приблизно на 0,0025 відсоткового пункту. Загальне зменшення становило 2,4813 відсоткового пункту. Внесок маржі дорівнював 92,965% загальної зміни, тому саме співвідношення чистого прибутку та доходу було визначальним арифметичним фактором погіршення результату цього року.

У 2021 році всі три фактори підвищували рентабельність власного капіталу. Вплив чистої маржі становив 1,7448 відсоткового пункту, вплив ресурсовіддачі – 1,6881 відсоткового пункту, фінансового мультиплікатора – 0,3328 відсоткового пункту. Загальний приріст дорівнював 3,7657 відсоткового пункту. Частки факторів становили 46,335%, 44,828% та 8,837% відповідно. Таким чином, відновлення результату забезпечувалося переважно маржею та інтенсивністю використання активів, тоді як внесок зміни фінансування був суттєво меншим.

Фінансовий мультиплікатор потребує обережного управлінського тлумачення. Його збільшення може підвищувати розрахункову рентабельність власного капіталу, але водночас відображати посилення залежності від залучених ресурсів. За недостатньої ліквідності збільшення боргу може поглиблювати ризик невиконання платежів. Тому механічне нарощування фінансового важеля не визначено самостійним напрямом зміцнення безпеки. Рішення щодо кредитування мають враховувати вартість коштів, строки погашення та реальну здатність підприємства обслуговувати свої зобов'язання.

Описова однофакторна регресія між поточною ліквідністю та часткою

сукупної поточної дебіторської заборгованості в активах дала коефіцієнт детермінації 0,12801. Отримане значення не підтверджує наявності сильного лінійного зв'язку в досліджуваній вибірці. Чотирирічні спостереження не забезпечують належної основи для стійких прогнозів або багатофакторного причинно-наслідкового аналізу. Тому рекомендації сформовано за результатами коефіцієнтного й факторного оцінювання, а регресію використано лише як обмежену статистичну ілюстрацію.

Першим напрямом удосконалення визначено управління маржею та витратами. Підприємству доцільно контролювати використання сировини, виробничі втрати, брак, витрати на зберігання та транспортування. Заходи економії повинні враховувати вимоги до якості та безперервності виробництва. Скорочення витрат без оцінки наслідків може погіршити якість продукції або збільшити втрати. Тому очікуваний результат необхідно зіставляти з витратами на впровадження, змінами обсягу реалізації та можливими виробничими ризиками.

Управління доходами має охоплювати цінову політику, структуру асортименту та ефективність каналів збуту. Зростання продажів є корисним лише за умови збереження прийнятної маржі та своєчасного отримання оплати. Надання покупцям триваліших відстрочок може збільшити виручку, водночас посилюючи потребу в оборотному фінансуванні. Тому збутові рішення доцільно погоджувати з кредитними лімітами, оцінкою платоспроможності контрагентів та доступними джерелами покриття тимчасового розриву між надходженнями і платежами.

Другим напрямом визначено підвищення ефективності використання активів. Доцільними є узгодження виробничого завантаження з попитом, контроль надлишкових запасів, зменшення технологічних простоїв та перевірка доцільності інвестицій. Прискорення оборотності запасів повинно поєднуватися з надійністю постачання. Надмірне скорочення сировини або готової продукції може порушити виконання замовлень. Тому оптимізація оборотного капіталу потребує врахування виробничого циклу, строків постачання та необхідних резервів для безперервної діяльності.

Третім напрямом є посилення контролю за дебіторською та кредиторською

заборгованістю. Необхідно формувати її вікову структуру, відстежувати строки погашення, концентрацію за контрагентами та ознаки сумнівності боргів. Для покупців доцільно встановлювати обґрунтовані кредитні ліміти та процедури нагадування про оплату. Використання факторингу або кредитних ліній потребує порівняння їхньої вартості з очікуваною вигодою. Строки оплати постачальникам слід узгоджувати без порушення договірних умов і без накопичення прострочень.

Управління ліквідністю необхідно забезпечити платіжним календарем і прогнозуванням грошових потоків. Ці інструменти дозволяють визначати можливі касові розриви, встановлювати пріоритетність платежів і заздалегідь планувати джерела покриття. Структуру капіталу доцільно переглядати з урахуванням тривалості використання активів. Фінансування необоротних ресурсів за рахунок короткострокових джерел підвищує ризик рефінансування. Однак конкретні обсяги залучення довгострокового капіталу неможливо обґрунтувати без умов кредитування, інвестиційних планів та прогнозу надходжень підприємства.

Впровадження рекомендацій доцільно починати з уточнення інформаційної бази та послідовності управлінських дій. Насамперед потрібно перевірити залишки коштів, зобов'язання в найближчі періоди та очікувані платежі від покупців. Після цього можна оцінити потребу в зміні фінансування та можливість скорочення витрат. Така послідовність забезпечує зв'язок заходів із виявленими проблемами й дозволяє уникати рішень, які покращують один показник за рахунок погіршення іншого. Доцільність технічного оновлення, розширення асортименту або збільшення продажів необхідно перевіряти на відповідність доступному оборотному капіталу. У роботі не визначено конкретних строків окупності, сум економії чи оптимальних обсягів кредитування, оскільки відповідні вихідні параметри відсутні. Тому запропоновані напрями становлять основу для подальшого обґрунтування рішень, а не готовий бюджет на реалізацію заходів. Їх практичне застосування потребує окремої оцінки витрат, ресурсів і очікуваних грошових надходжень у відповідний плановий період.

Організаційне забезпечення запропонованих заходів передбачає визначення відповідальних осіб, строків реалізації та показників результативності. Контроль

має охоплювати ліквідність, маржу, тривалість обороту та боргове навантаження. Ефект кожного рішення необхідно перевіряти за фактичними змінами після його виконання, враховуючи зовнішні обставини. Результати третього розділу обґрунтовують комплексне управління фінансовою безпекою, у якому прибутковість узгоджується з платоспроможністю. Реалізація рекомендацій потребує підтверджених даних та оцінки наявних ресурсів підприємства.

Висновки

У дослідженні обґрунтовано теоретичні засади та практичні напрями управління фінансовою безпекою підприємства на прикладі розрахункової моделі ТОВ «ВІНК». Фінансову безпеку визначено як здатність підтримувати фінансову рівновагу, виконувати зобов'язання, захищати фінансові інтереси та забезпечувати розвиток за прийнятного рівня ризику. Результати роботи показали необхідність спільного оцінювання структури капіталу, ліквідності, оборотності та прибутковості. Жодна із цих характеристик окремо не забезпечує достатньої основи для висновку про стабільність підприємства.

Теоретичне узагальнення засвідчило взаємозалежність фінансової безпеки з іншими складовими економічної безпеки та умовами зовнішнього середовища. Достатність фінансових ресурсів підтримує виробництво, зайнятість, технічне оновлення та виконання договорів. Водночас виробничі, кадрові, інформаційні та правові проблеми можуть спричиняти фінансові втрати. Тому механізм управління безпекою має бути інтегрований у загальні процеси планування, організації та контролю, а не обмежуватися періодичним розрахунком коефіцієнтів фінансового стану.

Наукові підходи до фінансової безпеки узагальнюються через захищеність інтересів, достатність ресурсів та здатність досягати цілей діяльності. Встановлено, що індикаторний підхід забезпечує прозоре зіставлення показників із прийнятими орієнтирами, проте потребує економічного тлумачення відхилень. Порогові значення залежать від специфіки підприємства, сезонності та умов фінансування. Обрана система оцінювання має враховувати зіставність вихідних даних, взаємозалежність показників і можливість перевірки управлінських висновків на основі первинної інформації.

Емпіричну частину виконано на основі агрегованого скоригованого балансу та модельних звітів про фінансові результати за 2018-2021 роки. Вихідні суми використано без додаткового масштабування. Для розрахунків за 2019-2021 роки застосовано середні залишки, а за 2018 рік – кінцеві, через відсутність початкових

даних. Поточні забезпечення враховано у відповідних зобов'язаннях. Така послідовність забезпечила арифметичну узгодженість аналізу, водночас не усунула обмежень, пов'язаних із модельним характером звітності.

Аналіз ресурсної бази виявив зростання валюти балансу з 35265,26 тис. грн у 2018 році до 80111,12 тис. грн у 2020 році та її скорочення до 65542,40 тис. грн у 2021 році. У структурі активів переважали необоротні ресурси, передусім основні засоби. Це підкреслює необхідність довгострокового узгодження виробничого потенціалу з джерелами його фінансування. Причини зміни вартості активів не встановлено через недостатність відомостей про їх рух і коригування.

Власний капітал протягом усього періоду перевищував половину загальної вартості активів. Коефіцієнт автономії становив 0,7047; 0,7306; 0,7254 та 0,5973 у відповідні роки. Після 2019 року частка власного фінансування знижувалася, а співвідношення зобов'язань і забезпечень до власного капіталу зросло до 0,6741 у 2021 році. Отже, збереження переважання власних джерел супроводжувалося посиленням боргового навантаження, що потребує контролю строків платежів і доступності фінансування.

Найсуттєвіші обмеження фінансової безпеки пов'язані з ліквідністю та власним оборотним капіталом. Поточна ліквідність дорівнювала 0,6336; 0,5553; 0,5492 та 0,6112 і в кожному році залишалася нижчою за одиницю. У 2021 році швидка ліквідність становила 0,4835, а абсолютна – 0,0181. Ці співвідношення свідчать про недостатній запас покриття поточних зобов'язань станом на звітні дати. Вони обґрунтовують потребу у прогнозуванні надходжень та узгодженні графіка платежів.

Власні оборотні кошти були від'ємними протягом усього періоду. Дефіцит становив 3815,06 тис. грн у 2018 році, 6961,75 тис. грн у 2019 році, 11667,22 тис. грн у 2020 році та 11660,20 тис. грн у 2021 році. Останнє поліпшення на 7,02 тис. грн було незначним порівняно з масштабом нестачі. Таким чином, власний капітал не покривав необоротних активів, а фінансування оборотного циклу залежало від джерел фінансування підприємства.

Результати аналізу прибутковості показали різке погіршення у 2020 році та

відновлення наступного року. Рентабельність середніх активів за 2019-2021 роки становила 1,9886%, 0,2009% та 2,6989%; власного капіталу – 2,7574%, 0,2760% та 4,0417%. Водночас валова рентабельність продажів послідовно знизилася з 8,50% до 7,10%. Поєднання відновлення чистої прибутковості зі звуженням валової маржі підтверджує необхідність окремого аналізу виробничих, операційних і фінансових складових результату.

Оборотність активів, запасів і товарної дебіторської заборгованості уповільнилася у 2020 році та прискорилося у 2021 році. Однак інкасація дебіторської заборгованості в останньому періоді залишалася повільнішою, ніж у 2019 році. Протягом 2019-2021 років її розрахунковий період перевищував період оплати товарної кредиторської заборгованості. Цей часовий розрив посилював потребу в оборотному фінансуванні. Висновки щодо прострочення або неналежної платіжної дисципліни не сформульовано через відсутність відповідних первинних даних.

Індикаторне оцінювання за п'ятнадцятьма критеріями дало результати 60,00% у 2019 році, 26,67% у 2020 році та 60,00% у 2021 році. Середня частка виконаних критеріїв становила 48,89%. Індекс відображає відповідність обраним умовам, але не є ймовірністю безпеки. Відновлення оцінки в останньому році не усунуло дефіциту ліквідності. Однакові ваги й залежність коефіцієнтів від періодів обороту обмежують самостійність критеріїв і потребують обережного тлумачення загального результату.

Факторний аналіз DuPont дозволив розмежувати арифметичний внесок чистої маржі, ресурсомісткості та фінансового мультиплікатора. У 2019 році зростання маржі й оборотності компенсувало негативний вплив мультиплікатора. У 2020 році всі фактори знижували рентабельність, причому внесок маржі становив 92,965% від загального зниження. У 2021 році всі впливи були додатними; частки маржі, ресурсоподільничі та мультиплікатора становили 46,335%, 44,828% та 8,837% відповідно. Це обґрунтовує спільне управління доходністю та активами.

Описова регресія між поточною ліквідністю та часткою сукупної поточної дебіторської заборгованості дала коефіцієнт детермінації 0,12801. За чотирьох

спостережень результат не забезпечує підстави для причинних тверджень або надійного прогнозування. Факторний розклад також характеризує математичні співвідношення, а не самостійно доведені причини господарських змін. Отже, практичні рекомендації потребують перевірки на основі детальніших даних щодо витрат, грошових потоків, строків розрахунків і структури фінансування підприємства.

Пріоритетними напрямками зміцнення фінансової безпеки визначено контроль собівартості та непродуктивних втрат, збереження маржі, узгодження виробничого завантаження з попитом і управління запасами. Необхідно впорядкувати кредитні ліміти покупців, аналізувати строки погашення заборгованості та забезпечити прогнозування платежів. Рішення щодо факторингу, кредитування або зміни структури капіталу мають ґрунтуватися на порівнянні вартості, очікуваної користі та ризиків. Конкретні суми ефекту не визначено через відсутність необхідних вихідних параметрів.

Подальший розвиток дослідження доцільно пов'язати зі збором детальнішої інформації та перевіркою результативності запропонованих заходів. Розширення часової вибірки дозволить точніше оцінювати стійкість виявлених тенденцій, а використання даних про фактичні платежі допоможе пояснити причини недостатньої ліквідності. Особливо важливо дослідити узгодженість строків реалізації продукції, отримання оплати та виконання зобов'язань. Така перевірка дасть змогу сформулювати обґрунтований план фінансових дій, враховуючи виробничі потреби та доступність капіталу. Результати плану необхідно оцінювати за фактичними змінами показників і своєчасно коригувати відповідно до умов діяльності підприємства з урахуванням перевіреної інформації про його ресурси.

Практичне значення дослідження полягає у формуванні узгодженої послідовності оцінювання фінансових дисбалансів і визначенні напрямів подальшого управління. Рекомендації мають реалізовуватися з визначеними відповідальними особами, строками та показниками результативності. Перед їх застосуванням необхідно підтвердити модельні суми первинною звітністю та перевірити якість заборгованості. Зміцнення фінансової безпеки ТОВ «ВІНК»

потребує одночасного поліпшення ліквідності, контролю боргового навантаження та підтримання прибутковості, що забезпечує ресурсну основу діяльності й розвитку підприємства.

Список використаних джерел

- 1 Збірник основних законодавчих актів та нормативних документів з питань забезпечення економічної безпеки та захисту конфіденційної інформації, що містить комерційну таємницю . К. : Міністерство палива та енергетики України. 2016. 262 с.
- 2 Ареф'єва О.В. Планування економічної безпеки підприємств. К.: вид-во Європ. Ун-ту. 2016. 170 с.
- 3 Ареф'єва О.В. Економічні основи формування фінансової складової економічної безпеки. *Актуальні проблеми економіки*. №26. . 2018. С. 98-103.
- 4 Білик М.Д. Фінансовий аналіз: Навч. посіб. К.: КНЕУ. 2017. 592 с.
- 5 Барановський О.І. Фінансова безпека : монографія. К.: Фенікс. 2014. 338с.
- 6 Барановський О.І. Фінансова безпека в Україні. К.: Національний торговельно-економічний університет. 2016. 759 с.
- 7 Бланк И.А. Основы финансового менеджмента. К.: Ника-Центр. 2014. 568с.
- 8 Бендиков М. А. Экономическая безопасность предприятия в условиях кризисного развития. *Менеджмент*. 2017. №2. С.17-30.
- 9 Бланк И. А. Финансовая стратегия предприятия. К.: Ника-Центр. 2014. 720с.
- 10 Бланк И.А. Управление финансовой безопасностью предприятия. К. : Эльга, Ника-Центр. 2012. 784 с.
- 11 Болюх М.А. Економічний аналіз : Навч. посіб. К.: КНЕУ. 2014. 540 с.
- 12 Бочаров В.В. Фінансовий аналіз. П. 2010. 240 с.
- 13 Василик О. Фінансова безпека / Економічна енциклопедія: У 3 т. Т.3. К.: Вид. центр «Академія». 2014. 952 с.
- 14 Викиданець І.В. Методи оптимізації структури капіталу підприємства. URL: http://www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Vdnuet/econ /2009_3/27.pdf
- 15 Власюк О.С. Теорія і практика економічної безпеки в системі науки про економіку. К. : Нац. ін-т пробл. міжнар. безпеки при Раді нац. безпеки і оборони України. 2016. С.43-46.
- 16 Ганущак Т. В. Оцінка фінансової безпеки підприємства. *Вч. записки*

Університету «КРОК». К.: 2014. Вип. 1. С. 45-52.

17 Глобалізація і безпека розвитку : монографія / [За ред. О.Г. Білоруса]. К.: КНЕУ. 2003. 733с.

18 Гончаренко Л.П. Управление безопасностью : [учеб. пособ.] / Л.П. Гончаренко. М. : КНОРУС. 2010 272 с.

19 Гончаров А.Б. Фінансовий менеджмент : Навч. посіб / А.Б. Гончаров. Х.: ІНЖЕК. 2017. 237 с.

20 Горицкая Н.Г. Бухгалтерский учет и финансовый анализ : практическое пособие. К. : ООО Редакция газеты «Бухгалтерия. Налоги. Бизнес». 2016. 288 с.

21 Горячева К.С. Механізм управління фінансовою безпекою підприємства : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук: спец. 08.06.01 “Економіка, організація і управління підприємствами”. К.: НАУ. 2006. 17 с.

22 Горячева К. С. Финансовая безопасность предприятия, сущность и место в системе экономической безопасности. *Экономист*. 2007. №8. С.65-67.

23 Гудзь О. Е. Финансовая безопасность агроформирований в условиях кризисных деформаций экономического пространства Украины: диагностика экономических возможностей. URL: <https://cyberleninka.ua/article/n>. (Дата звернення: 18.09.2022)

24 Економічна безпека України: сутність і напрямки забезпечення : монографія. К. : НІСД. 2017. 144 с.

25 Економіка підприємства. [за заг. ред. д-ра екон. наук, проф. Л.Г. Мельника]. Суми: ВТД "Університетська книга". 2014. 648 с.

26 Економіка підприємства / - Вид. 2-ге, [за ред. С.Ф. Покропивного]. К.: Вид-во КНЕУ. 2015. 528 с.

27 Єпіфанов А.О. Фінансова безпека підприємств і банківських установ: монографія. Суми : ДВНЗ "УАБС НБУ". 2014. 295 с.

28 Єрмошенко М. М. Фінансова безпека держави : національні інтереси, реальні загрози, стратегія забезпечення. К.: Знання. 2015. 297 с.

29 Жаліло Я. А. Економічна стратегія держави: теорія, методологія, практика : Монографія. К. : НІСД. 2013. 368с.

30 Загорельская Т. Ю. Финансовая безопасность предприятия как объект управления. *Наук. праці ДНТУ*. Донецьк, Дон НТУ. 2012. № 103-4. С. 215-218.

31 Загорельська Т. Ю. До проблеми формування системи управління фінансовою безпекою на підприємстві. *Вісник ДНУ. Сер. В: Економіка і право*. Вип.2. 2014. С. 243-247.

32 Загородній А.Г. Аналіз фінансового стану, платоспроможності та ефективності використання фінансових ресурсів підприємства. Л.: Вид-во «Львівська політехніка». 2016. 42 с.

33 Ильяшенко С. Н. Составляющие экономической безопасности предприятия и подходы к их оценке. *Актуальні проблеми економіки*. 2014. № 3. С. 12-19.

34 Измайлова К. В. Сучасні технології фінансового аналізу: Навч. посіб. К.: МАУП. 2017. 148 с.

35 Кірейцев Г. Г. Фінансовий менеджмент. Житомир. 2014. 431 с.

36 Камлик М. І. Економічна безпека підприємницької діяльності. Економіко-правовий аспект : Навч. посібник. К.: Атіка. 2014. 369 с.

37 Кириченко О. А. Вдосконалення управління фінансовою безпекою підприємств в умовах кризи. *Інвестиції : практика та досвід*. 2015. №18. С.22-26.

38 Кириченко О. А. Економічна безпека суб'єктів господарювання в умовах глобальної фінансової кризи. К.: ІМБ Університету економіки та права «КРОК». 2014. 412 с.

39 Коваленко Л.О. Фінансовий менеджмент. К. : Знання. 2016. 485 с.

40 Козаченко Г.В. Економічна безпека підприємства: сутність та механізми забезпечення : монографія. К.: Лібра. 2014. 280с.

41 Крамаренко Г. О. Фінансовий аналіз і планування. Київ: Центр навчальної літератури. 2012. 224 с.

42 Концепція економічної безпеки України. К.: Логос. 2016. 56 с.

43 Костирко Р. О. Фінансовий аналіз :навч. посіб. Фактор. 2014. 784 с.

44 Кракос Ю. Б. Управління фінансовою безпекою підприємств. *Економіка та управління підприємствами машинобуд. галузі: проблеми теорії та практики*.

2012. № 1(1). С. 86-97.

45 Кульпінський С. Роль фінансової безпеки України в поглибленні інтеграційних стосунків з європейськими країнами. *Фінансова консультація*. 2016. №5. С. 34-38.

46 Кузенко Т.Б. Управление финансовой безопасностью на предприятии. *Бизнес Информ*. К. 2016. № 12 (1). С. 27-29.

47 Ковалев В. В. Финансовый анализ. Управление капиталом. Выбор инвестиций. Анализ отчетности. К.: Финансы и статистика. 2014. 512 с.

48 Лоханова Н. І. Система управління станом економічної безпеки підприємства: питання концепція розвитку. *Економіст*. 2015. № 2. С.52-56.

49 Мартюшева Л. С. Фінансова безпека підприємств : конспект лекцій. Харків: Вид. ХНЕУ. 2013. 140 с.

50 Мельник Л.Г. Екологічна економіка та управління природокористуванням. Суми: Університетська книга. 2012. 768 с.

51 Методичні рекомендації по аналізу фінансово-господарського стану підприємств та організацій. URL: <http://www.rada.gov.ua>

52 Мец В.О. Економічний аналіз фінансових результатів та фінансового стану підприємства: Навч. посіб. К.: 2014. 278 с.

53 Міщенко С. Г. Аналіз процесів забезпечення фінансової безпеки регіону. Донецьк. 2012. 149 с.

54 Мунтіян В. І. Економічна безпека України: монографія. К.: КВІЩ. 2014. 461с.

55 Ортинський В. Л. Економічна безпека підприємств організацій та установ. Навч. посіб. К.: Правова єдність. 2013 . 544 с.

56 Єрмошенко М.М. Фінансова складова економічної безпеки: держава і підприємство: Наук. монографія К.: Національна академія управління. 2010. 232с.

57 Моделирование экономической безопасности: держава регион предприятие: монография. Х.: ИНЖЕК. 2006. 240 с.

58 Плєскач В. Л. Методологічні засади державного регулювання фінансово-економічного розвитку. *Фінанси України*. 2014. № 10. С. 35-39

- 59 Поддєрьогін С.А. Фінансовий менеджмент. К: Либідь. 2015. 642 с.
- 60 Покропивний С. Ф. Економіка підприємства: Підручник. К.: КНЕУ. 2012. 528 с.
- 61 Пономарьов В. П. Економіка підприємства: Підручник. К.: КНЕУ. 2012. 492 с.
- 62 Реверчук Н. Й. Управління економічною безпекою підприємницьких структур. Л.: ЛБІ НБУ. 2014. 195 с.
- 63 Рядько А.С. Системи та методи аналізу фінансової безпеки підприємства як основний елемент економічної безпеки підприємства. *Вчені записки «КРОК»*. К. 2016. Вип. 18. С. 152-159.
- 64 Система розкриття інформації на фондовому ринку України. URL: <http://www.smida.gov.ua>
- 65 Судакова О.І. Стратегічне управління фінансовою безпекою підприємства. *Економічний простір*. 2016. № 9. С. 140-148
- 66 Сухоруков А. І. Проблеми фінансової безпеки України : монографія. К.: НІПМБ. 2014. 117с.
- 67 Сухорукова Т.И. Проблема экономической безопасности предприятия. *Бизнес-информ*. 2017. №19. С. 43-46.
- 68 Чаговец Л.А. Информационная модель оценки финансовой составляющей экономической безопасности предприятия. *Бизнес Информ*. 2018. № 12(3). С.72-73.
- 69 Шеремет А.Д. Методика финансового анализа. К.: ИНФРА-М. 2015. 208с.
- 70 Экономическая и национальная безопасность. К. : «Экзамен». 2014. 768с.
- 71 Цал-Цалко Ю. С. Фінансовий аналіз. К.: Центр учбової літератури. 2009. 566 с.
- 72 Штембуляк Д.О. Основи формування фінансової складової економічної безпеки підприємства в умовах трансформаційної кризи української економіки. URL: http://www.economy-confer.com.ua/full_article/590/
- 73 Яремко І.Й. Управління капіталом підприємства: економічний і фінансовий інструментарій : Монографія. Львів: Каменяр. 2016. 176 с.

Агрегований скоригований баланс за 2018-2021 роки (тис. грн)

Актив	Код	2018	2019	2020	2021
I. Необоротні активи					
Нематеріальні активи (залишкова вартість) (рецептури, ПЗ)	1000	17,55	4,91	2,72	0,00
Основні засоби (залишкова вартість) (	1010	28440,00	51624,00	69584,60	50190,00
Незавершені капітальні інвестиції	1005	210,00	380,00	190,00	620,00
Усього за розділом I	1095	28667,55	52008,91	69777,32	50810,00
II. Оборотні активи					
Запаси – усього:	1100	3607,61	3188,52	4452,80	2564,80
— у т.ч. виробничі запаси (м'ясо-сировина, спеції, оболонки)	1101	3427,23	3029,09	4230,16	2436,56
— у т.ч. готова продукція	1103	180,38	159,43	222,64	128,24
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги	1125	2426,20	5278,90	4894,70	11104,80
Дебіторська заборгованість за виданими авансами	1130	185,00	240,00	310,00	410,00
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	1135	32,00	65,00	88,00	72,00
Грошові кошти та їх еквіваленти	1165	346,90	182,20	261,30	431,20
Інші оборотні активи	1190	0,00	268,40	95,70	0,00
Усього за розділом II	1195	6597,71	9223,02	10102,50	14582,80
III. Витрати майбутніх періодів	1170	0,00	423,10	231,30	149,60
БАЛАНС (АКТИВ)	1300	35265,26	61655,03	80111,12	65542,40

Пасив	Код	2018	2019	2020	2021
I. Власний капітал					
Статутний капітал	1400	527,45	394,56	482,20	383,60
Додатковий вкладений капітал	1410	24539,50	44652,60	57492,60	38458,90
Резервний капітал	1415	0,00	0,00	7,30	17,50
Нерозподілений прибуток (непокритий	1420	-214,46	0,00	128,00	289,80

збиток)					
Усього за розділом I	1495	24852,49	45047,16	58110,10	39149,80
II. Забезпечення майбутніх витрат і платежів					
Забезпечення виплат персоналу цеху	1660	95,00	142,00	175,00	215,00
III. Довгострокові зобов'язання					
Довгострокові кредити банків (обладнання)	1510	0,00	0,00	3606,10	2533,00
Усього за розділом III		0,00	0,00	3606,10	2533,00
IV. Поточні зобов'язання					
Короткострокові кредити банків	1600	6767,04	13447,80	15517,40	18006,45
Кредиторська заборгованість за сировину та послуги	1615	3249,73	2645,19	2242,12	5038,60
Поточні зобов'язання з оплати праці	1630	171,00	225,00	275,00	360,00
Зобов'язання зі страхування та розрахунків з бюджетом	1625	130,00	147,88	185,40	239,55
Усього за розділом IV	1695	10317,77	16465,87	18219,92	23644,60
БАЛАНС (ПАСИВ)	1900	35265,26	61655,03	80111,12	65542,40

Звіт про фінансові результати (тис. грн)

Показник	2018	2019	2020	2021
Чистий дохід від реалізації продукції	48880,78	87862,39	79433,09	149783,76
Собівартість реалізованої продукції	44481,51	80394,08	73348,51	139149,11
Валовий прибуток	4399,27	7468,31	6084,58	10634,65
Адміністративні витрати	1007,69	1129,27	2559,20	2676,51
Витрати на збут <i>(спеціалізована логістика)</i>	1363,35	1700,70	1669,05	4215,50
Інші операційні витрати	486,06	782,32	834,52	1421,90
Операційний прибуток (EBIT)	1542,17	3856,02	1021,81	2320,74
Інший фінансовий дохід	0,00	0,00	0,00	76,20
Фінансові витрати <i>(відсотки за кредитами)</i>	1390,52	2680,79	848,17	0,00
Прибуток до оподаткування	151,65	1175,23	173,64	2396,94
\податок на прибуток (18%)	27,30	211,54	31,26	431,45
Чистий прибуток	124,35	963,69	142,38	1965,49